

**T.C.
NIŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**HETOROSEKSÜEL ÇİFTLERİN BAĞLANMA ROMANTİZM
VE EŞ SEÇİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇİFT UYUMU
İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Reyhan UĞUR

**Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Sera YİĞİTER

ŞUBAT – 2017

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

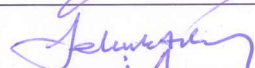
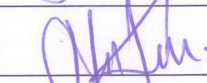
HETEROSEKSÜEL ÇİFTLERİN BAĞLANMA,
ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ ÇİFT UYUMU İLE İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Reyhan UĞUR

Enstitü Anabilim Dalı: Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji

“Bu tez 23.02.2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Sera YİĞİTER	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Aslan	Basarılı	
Yrd. Doç. Dr. Hakan Karas	Basarılı	

BEYAN

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Heteroseksüel çiftlerde bağlanma, romantizm ve eş seçimlerine yönelik tutumlarının çift uyumu ile ilişkisi” başlıklı araştırmanın yazımı aşamasında bilimsel etik kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden faydalanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, tezin tamamının veya bir kısmının Nişantaşı Üniversitesi veya başka bir üniversite de tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Reyhan UĞUR

23/02/2017

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez yazım aşamasında çalışmamı benimseyerek, verdiği emek, bilgi ve tecrübesi ile her zaman desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Sera YİĞİTER'e katkılarından dolayı teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Reyhan UĞUR

23/02/2017

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iii
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KURAMSAL ALTYAPI VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	8
1.1. Evlilik	8
1.2. Evlenme	8
1.2.1. Eş Seçimi	8
1.2.2. Eş Seçme Tercihleri	9
1.3. Eş Seçimi Kuramları	9
1.3.1. Psikodinamik Kuramlara Göre Eş Seçimi	9
1.3.2. Benzerlik, Zıt ve Bütünleme Özellikler Kuramına Göre Eş Seçimi	10
1.3.3. Evrimci Kurama Göre Eş Seçimi	11
1.3.4. Toplumsal Yapı Kuramına Göre Eş Seçimi	12
1.4. Eş Seçiminde Aranılan Özellikler	12
1.5. Evlilik ve Eş Adayına İlişkin Duygu ve Düşünceler	13
1.6. Bağlanma Kuramı	16
1.7. Yetişkin Bağlanma Tutumları	17
1.8. Çift Uyumu ve Bağlanma	19
1.8.1. Bağlanma Tutumları	21
1.8.2. Bağlanma Tutumları Ölçümü	21
1.9. İlgili Araştırmalar	24
BÖLÜM 2. YÖNTEM	27
2.1. Araştırma Modeli	27
2.2. Evren ve Örneklem	27
2.4. Verilerin Toplanması	28
2.5. Verilerin Çözümlemesi	29

BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUMLAR	30
3.1. Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyine İlişkin Bulgular	32
3.2. Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Bulgular	33
3.3. Evli Çiftlerde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Düzeyine İlişkin Bulgular	34
3.4. Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçim Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki ve Cinsiyete Göre Bulgular.....	36
BÖLÜM 4. TARTIŞMA	40
4. 1. Çiftler Uyum Ölçeğinden Alınan Sonuçların Yorumlanması	41
4.2. Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinden Alınan Sonuçların Yorumlanması	45
4.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinden Alınan Sonuçların Yorumlanması	48
4.4. Sonuç ve Öneriler.....	51
KAYNAKÇA	53
EKLER.....	58
ÖZGEÇMİŞ.....	63

KISALTMALAR

AY	: Aşk Yeterli
BY	: Beraber Yaşama
ÇB	: Çift Bağlılığı
ÇD	: Çift Doyum
ÇG	: Çaba Gösterme
ÇU	: Çift Uyum
ÇUÖ	: Çiftler Uyum Ölçeği
DAS	: Dyadic Adjustment Scale
Dİ	: Duygusal İfade
ECR	: Experiences in Close Relationships Inventrory
FB	: Fikir Birliği
Kaç	: Kaçınan Bağlanma
Kay	: Kaygılı Bağlanma
RES	: Romantizm ve Eş Seçimi
T.M.K	: Türk Medeni Kanunu
TG	: Tam Güven
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YD	: Yalnız ve Tek Doğru
YİYE	: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri
ZK	: Zıt Kutuplar

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Evli Çiftlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı	31
Tablo 2: Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyinin Ortalaması	32
Tablo 3: Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyinin Ortalaması	33
Tablo 4: Evli Çiftlerde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Düzeyinin Ortalaması	35
Tablo 5: Erkeklerde Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki	36
Tablo 6: Kadınlarda Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki	38

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyine İlişkin Diyagram	32
Şekil 2: Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Diyagram.....	34

Tezin Başlığı: Heteroseksüel Çiftlerin Bağlanma Tarzları ile Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Tutumlarının Çift Uyumu ile İlişkisi

Tezin Yazarı: Reyhan UĞUR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sera YİĞİTER

Kabul Tarihi: 23/02/2017

Sayfa Sayısı: vii (ön kısım) + 57 (tez) + 5 (ek)

Anabilimdalı: Psikoloji

Bilim Dalı: Psikoloji

Sağlıklı bir evliliğin sürekliliği için kadın ve erkek bireyler arasındaki uyum oldukça önemli bir etkidir (Sayın, 1990). Çiftler arasındaki uyumun evlilikteki mutluluğu, başarıyı ve doyumunu etkilemekte olduğu bilinmektedir (Burgess & Cottrell, 1998). Ek olarak, bu konu ile ilgili olarak yapılan çalışmalar, eşler arasındaki uyum ve sağlıklı evlilik arasındaki ilişkiye benzer bir ilişkinin, eşlerin bağlanma stilleri ve uyumları arasında da olduğunu göstermiştir (Wampler ve ark., 2003; Tutarel, Kışlak & Çavuşoğlu, 2006). Bu çalışmada evlilik kararlarına etki eden faktörler incelenmiştir. Kişilerin bağlanma tarzları, romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ve eşleri ile olan uyumları ölçülmüş ve katılımcıların cinsiyetlerine göre değerlendirilmiştir. Katılımcıların bağlanma tarzlarının ölçümünde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, romantizm ve eş seçimlerine dair olan tutumları Romantizm ve Eş Seçimine Yönelik Tutumlar Ölçeği ve son olarak çiftler arasındaki uyumu ölçmek için Çiftler Uyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; erkekler ilişkilerini daha uyumlu olarak değerlendirmekte, kadınlar ilişkide çaba gösterilmesine daha çok önem göstermekte ve erkek katılımcıların kadınlara göre daha çok kaygılı bağlanma tarzına sahip olduğu görülmektedir. Araştırmanın bulguları ilgili literatür kapsamında tartışılmış, gelecek çalışmalar ve alan uygulamaları için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma tarzları, Romantizm, Eş seçimi, Çift uyumu

Title of the Thesis: The Relationship Between Dyadic Adjustment and Attachment Styles and Attitudes Towards Romance and Spouse Selection Of Heterosexual Couples

Author: Reyhan UĞUR

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Sera YİĞİTER

Date : 23/02/2017

Nu. of pages: vii (thesis) + 57 (tez) + 5 (supp)

Department: Psychology

Subfield: Psychology

Dyadic adjustment is a crucial factor that affects continuity of a healthy marriage between men and women (Sayın, 1990). It had been known that dyadic adjustment affects happiness, success and gratification in marriage (Burgess and; Cottrell, 1998). Additionally, studies that had been conducted in this issue indicated that there is a similar relationship between attachment style and dyadic adjustment in healthy marriage (Wampler et al., 2003; Tutarel, Kışlak and Çavuşoğlu, 2006). This study aims to investigate factors that had been thought to effect marriage with regards to gender differences. Participants' attachment style, romance and mate selection attitudes and dyadic adjustment were measured using valid and reliable measurement scales in Turkish population. The results indicated that male participants tend to rate their marriage more adjusted than female participants. Female participants reported that it is important to try harder. Lastly, there were more male participants who have anxious attachment styles comparing with female participants. The results will be discussed with regards to methodological and theoretical issues grown by the present study that related with marriage literature in general

Keywords: Attachment Styles, Attitudes towards, Spouse selection, Dyadic adjustment

GİRİŞ

Geçmişten bugüne insanlar hayatın her alanında mutluluğun yolunu aramıştır. Evlilik ve yuva kurmak, bireyi mutlu eden yollardan biri olarak görülmektedir. Bunu sağlamak için de doğru insanla beraber olmanın önemi büyüktür. Aksi takdirde mutlu olmak için atılan bu adım, mutsuz bir hayatın başlangıcı olabilmektedir. Doğru eş seçimi, kişinin evlilikten beklentisini ve amacını çok net belirlemesi, gerçekçi bir beklenti seviyesinde olması gibi faktörler, mutlu bir hayat için belirleyici unsurlardır. Ortak noktaları fazla olan çiftlerin başarılı bir evlilik sürdürme ihtimalleri daha yüksek olmaktadır. Fakat kişinin kendisiyle tümüyle benzer bir eş bulma ihtimali çok yüksek bir ihtimal değildir. Bundan dolayı, evlilik ilişkisini sağlıklı biçimde yürütebilmek için doyurucu oranda karşıt veya benzer gereksinimlerin oranı önemlidir (Hawkins ve Booth, 2005; Helms ve Buehler, 2007)

Eş seçme konusunda iki zıt görüş vardır (Bilen, 1983). Bunlar homogami ve heterogamidir. Homogami anlayışına göre, çiftlerin birbirine uyumlu, ortak yönleri çok olan bireylerden oluşması, evliliğin başarılı olması adına en gerekli unsurdur. Bu tip evliliklerde maddi durum, dini inanç, eğitim düzeyi, yaş, sosyal değerler gibi temel konularda benzerlikler olduğundan dolayı, çatışma konuları daha az olmaktadır. Yine bu tip çiftlerin olası sorunlarda çözüm bulabilmeleri daha kolay olmaktadır. Heterogami ise eş seçiminde zıt kutupların birbirini çekeceği ve dengeleyeceği görüşü üzerine kurulmuş bir anlayıştır.

Evlilik bağına güçlendiren evlilik öncesi etkenler ile birlikte toplumların giderek artan boşanma oranları üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır. Bu bağlamda eş seçimi önem kazanmıştır. Eş seçimine ilişkin görüşler, evlilik öncesi etkenlerden biridir. Kişi için eş seçimi hem mühim hem de sıkıntılı bir olaydır. Kişinin bu seçimde önemli olan sahip olduğu inançlardır. İnançlar, duyguları ve davranışları tesir altına almakta ve bu durum ilişkideki hoşnut olma düzeyini etkilemektedir (Cobb, Larson ve Watson, 2003).

Bireyin kiminle ne zaman evleneceği ile ilgili görüşleri, sağlıklı eş seçimi hususunda gösterdiği çaba, eş seçimi ile ilgili sorunlar için seçilebilecek problemle başa çıkabilmeyi sınırlayan ve önleyen kişisel inançlar bu bağlamda önemlidir. Eş seçimiyle

ilgili engelleyici inançlar bu doğrultuda değerlendirilebilir (Larson ve Holman 1994; Larson, 2000).

Evlilik ile ilgili mitlerin oluşumunu sağlayan çıktılar arasında; bireyin güncel olarak takip ettiği yayın kuruluşları ve sosyal çevresinden duydukları, bireysel deneyimlerinden sağladıkları yer almaktadır. Böylelikle kişinin doğru bilgiyi yanlış yorumlayıp bu şekilde inanç geliştirdiği görülmektedir.

Bireyin kendini, eşini ve evlilik konusundaki kararlarını çok fazla sorgulamamasına ve bireyin evlenmek için uygun olmayan kişiyi seçmesine neden olan “Sevgi yeterlidir”, “Birlikte yaşama bizi evliliğe hazırlar” ve “Evlenilecek muhteşem kişiyi bulana kadar evlenmemeliyim” gibi yaygın düşünceler evlilik ile ilgili mitler arasında sayılabilir.

Başarısız evliliklerin sebeplerini araştırmayı mecbur hale getiren, evliliklerdeki hoş olmayan durumların artışı ve bu sebeple oluşan kötü sonuçlardır.(Larson ve Holman,1994). Bilimsel bir çıkarıma sahip olmamasına rağmen mitlere birçok insan inanmaktadır.

Yakın birlikteliklerdeki hoşnut olma düzeyinin azalma nedenini inceleyen araştırmalar ile, gerçekçi olmayan evlilik inançlarından ötürü özellikle problem yaşandığı anlaşılmaktadır (Eidelson ve Epstein, 1982; Larson, 1988; Kurdek, 1993).

Problem

Aile kavramını oluşturan en temel akit olan evlilikte kadın ve erkek bireyler arasındaki uyum üzerine geçmişten günümüze yüzlerce tez ve fikir ortaya atılmış, sayısız akademik araştırma ve gözlem yapılmıştır. Genel manada aile kavramını incelediğimizde konuyu sadece anne ve baba figürleriyle sınırlandırmak mümkün değilse de, bu iki kişinin uyumu ailenin sağlıklı sürekliliği açısından en önemli etkidir (Sayın 1990). Partnerler arasında sağlanamayan uyum sebebiyle sorunlu bir evlilik yaşanması kaçınılmaz olduğu gibi, bu sorunlu birliktelikte yetişen çocukların da gelişimleri olumsuz etkilenecek, evliliğin bitmesi sonucunda da konu aile içinde kalmaktan öteye geçerek toplumu ilgilendiren bir sorun olarak karşımıza çıkacaktır (Burgess ve Cotrell 1998). Tüm bu değerlendirmeler ışığında baktığımızdaysa, aile-toplum entegrasyonunun sağlıklı sonuçlar verebilmesi için toplumu oluşturan unsurlarla uyumlu bir aile sisteminin gerekliliğinden bahsedebiliriz (Sayın 1990).

Evlilik hayatıyla alakalı bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların çoğu göstermiştir ki uyum kavramı, mutluluk, başarı ve doyum gibi temel konular kadar büyük bir öneme sahiptir, hatta bahsi geçen diğer niteliklerin kalitesini de artırmaktadır. Uyum, partnerlerin birbirleriyle olan ilişkilerindeki ortak bakış açısını anlamlandırdığı gibi, karşılaşılan herhangi bir sorun karşısında gösterilen tavırların yakınlığını da kapsamaktadır. Ortak bir mutluluk paydası etrafında, birbirinden farklı iki bireyin sergiledikleri tutum ve davranışların, “bir elmanın iki yarısı” metaforunda olduğu gibi birbirini tamamlayıcı olması ideal olmalıdır diyebiliriz (Burgess ve Cottrell 1998). Spanier da 1976 yılında yapmış olduğu çalışmasında; partnerlerin gerek rutin hayatları boyunca, gerekse önlerine çıkan farklı durumlar karşısında ortak zaman- duygu- tavır bütünlüklerini koruyabilmelerini, karşılaşılan yeni durum ve olaya adapte olabilmeye becerilerini, evlilik uyumu olarak tanımlamıştır. Stabelli ise 1988’de yayımladığı çalışmasında uyumlu evliliği; kadın ve erkek bireyin birbirleriyle makul bir iletişim sağlayabildiği, büyük problemlerle başa çıkarken çiftler arasında derin fikir ayrılıklarının yaşanmadığı, olası anlaşmazlıklarınsa aile içerisinde her iki bireyin de ruhsal tatminini sağlayacak ortak değerler çerçevesinde aşıldığı bir birliktelik olarak ifade etmiştir. İlişkinin başlangıç, gelişim, devamlılık ve bitiş aşamaları ele alındığında, uyumlu evlilik sahibi çiftlerin ilişkilerinin “bitiş” aşamalarının ancak eşlerden birinin ölümüyle gerçekleşeceği düşünülmektedir (Nelson – Jones 1986). Başlangıç ve gelişim safhalarını aşan çiftlerin ilişkilerinin devamlılığı da evlilikteki uyumla direkt olarak bağlantılı bir durumdur. Doğru paylaşım, fikir birlikteliği, konuları ele alış biçimleri, sorumluluk bilinci gibi kavramlar da uyumlu bir evliliğin temel dinamiklerindedir (Bilen 1983). Doğru “gelişim” ve “bitiş” aşamalarının varlığı; bireylerin olaylara bakış tarzları, çözümlene yaklaşımları ve sosyoekonomik durum uyumluluklarıyla mümkün olup, aksi halde ailenin devamlılığında fikir ayrılığı, işleyişte uyumsuzluk, duygusal yıpranma ve nihayetinde ailenin dağılmasıyla sonuçlanabilir (Bilen 1983).

Konuyla alakalı yapılan çalışmalara göre çiftler arasındaki uyum ve evlilik kalitesi arasındaki etkileşimin bir benzeri de bağlanma stilleri ve uyumluluk arasında bulunmaktadır. Bağlanma stilleri uyumu, uyum doyumunu ve dolayısıyla evlilik kalitesini ilgilendirmektedir. Hatta bağlanma kuramı, aile terapisinde kullanılan çalışmalarla entegre bir şekilde yürütülerek, konu ile alakalı yeni açılımlar sağlamak hedeflenmiştir (Wampler ve arkadaşları 2003). Bu çerçevede yapılan çalışmalar göstermiştir ki;

birbirlerine güvenli ve saplantılı bağlanan çiftler, korkulu bağlanan çiftlere kıyasla evlilik uyum derecelerinde olumlu yönde daha yüksek puanlar alırken, uyum- doyum- yakınlık- bağlılık konularında daha yaratıcı ve gelişime açıktırlar (Tutarel, Kışlak, Çavuşoğlu 2006).

Araştırmanın Amacı

Giriş kısmında belirtildiği üzere uyum ve doyumun, evlilik kalitesi ve bağlanma stilleriyle doğrudan ya da dolaylı bir irtibatının bulunması, konunun psikoloji literatüründe de bir yer teşkil etmesini sağlamıştır. Fakat bulgulara bakacak olunursa, çiftlerin bağlanma tarzları ile eş seçimine yönelik tutumlarının çift uyumu ile ilişkisine yönelik verilerin yetersizliği de açıktır. Örneğin; Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2013 yılı boşanma verilerine göre ülkemizde 600.138 evlenme yaşanmışken, boşanmaların sayısıysa o güne kadarki en yüksek değerini görüp, tam olarak 125.305'ti. 2014 yılına gelindiğinde evlilikler %0.1 azalıp, boşanmalar %4.5 artarken, 2015 yılındaysa boşanma oranı yine bir önceki yıla göre %0.7 artış göstermiştir. Kurumun yayımlamış olduğu verilerine baktığımızda ortaya çıkan tablo göstermektedir ki, diğer tüm metotların yanında, "Eş seçimine yönelik Tutumlar" ve "Bağlanma Tarzları" ile alakalı çalışmalar da her geçen yıl yükselen boşanma oranlarını düşürmeye yetmiyor. Bu çalışmanın amacı; evlilik kalitesi ve sağlıklı bağlanma konularında daha doğru sonuçlara varabilmek ve demografik farklılıklara bakılarak elde edilen verilerin, eş seçimine yönelik tutumlar ve bağlanma stilleri açısından ne kadar anlam taşıdığını anlayabilmektir.

Bu çalışma, bağlanma stillerini 4 alt başlıkta irdelemeyi hedeflemektedir. Bağlanma stilleri; ilişki ölçekleri çerçevesinde şekillenecek olan korkulu, güvenli, saplantılı ve kayıtsız bağlanma çeşitleriyle araştırılmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmayla ulaşılmaması hedeflenen; çiftlerin evlenme kararlarına etki eden faktörleri belirlemek, evlilik sürecine giden yolda bağlanma stillerini saptamak ve elde edilen veriler sayesinde konuya dair uzmanlık yapan kişilere yol gösterici olup, daha sağlıklı ilişkilerin yaşandığı, daha mutlu evliliklerin olduğu dolayısıyla da psikolojik yönden daha sağlıklı bireylerin bulunduğu müreffeh bir toplum için katkı sağlayabilmektir.

Bu doğrultuda, araştırmanın amaçlanan soruları şu şekilde belirtilebilir:

1. Çiftlerin romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ile Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları ilişkisi arasında anlamlı seviyede ilişki mevcut mudur?
2. Çiftlerin romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları nasıldır?
3. Çiftlerin romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ile Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları ilişkisini etkileyen demografik değişkenler hangileridir?
4. Eğitim düzeyi romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ve Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
5. Ekonomik durum romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ve Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
6. Evlenme şekli romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ve Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
7. Çocuk sahibi olma durumu romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ve Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları anlamlı düzeyde etkilemekte midir?

Alt Problemler

Ana değişkenler arasındaki ilişkiyi saptamak temel problemi ifade ederken birçok farklı problem üzerinde de durulmalıdır. Yaş farkı, cinsiyet, meslek, gelir düzeyi, ekonomik imkanların yeterliliği, nerede ve hangi şartlarda yaşandığı, hangi okullarda okunduğu, doğum ve yaşam yerleri, sosyal güvence sahibi olunup olunmaması, yaşam alanının hakimiyetinin kimde olduğu, aile ortamı, yaşanan evin kimlerle paylaşıldığı, zararlı alışkanlıklar, psikolojik ve fizyolojik durumlar, ebeveynlerin hayatta olup olmaması, evlilik yaşı- süresi, çiftin kaçınıcı evliliklerinin olduğu, çiftlerin tanışma şekilleri, flört ve evlilik kararının alınması aşamaları, tanışma ve evlenme arasındaki zaman farkları, nikah şekilleri, eş seçimine yönelik sınırlandırıcı inançlar, evliliklerden doğan toplam çocuk sayıları, eğer çocuk sahibi olunamamışsa sebepleri, çocukların bakımını üstlenen kişinin kim olduğu, aile ilişkilerinin kapalılığı- gizliliği, yaşanan problemlerin aile içinde halledilip halledilemediği, cinsellikle ilgili genel düşünceler, kişilerin cinsellikle mutluluk arasındaki ilişkiye yaklaşım tarzları, empati kabiliyetleri ve yeterlilikleri, aradaki duygusal ve düşünsel paylaşımın yeterliliği, bu paylaşımların çiftleri nasıl etkilediği, paylaşımlardan kaynaklı anlaşmazlık yaşanıp yaşanmadığı, evliliği ele alış ve değerlendiriş biçimleri, çiftlerin birbirlerine olan duygusal yaklaşımları gibi konuların

ele alınacağı bu çalışmada, ilişki - durum farklılıkları arasında kayda değer, istatistiki veri oluşturulabilecek ya da anlam arz eden bir bağlantı olup olmadığının görülmesi hedeflenmektedir.

Araştırma boyunca irdelenecek olan gerek demografik, gerekse bağlanma stilleri ve eş seçimine yönelik inançlar ve tutumlarla alakalı tüm bu değişkenler göz önüne alındığında araştırmamızın asıl hedefine ulaşılması ve çalışmanın amacına uygun esas sorulara cevap bulunması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Özellikle son yıllarda oranları git gide artan boşanma vakaları, aile içi fiziksel veya psikolojik şiddet olayları, bilinçli ya da bilinçsizce yapılan cinsel istismarlar hem aile hayatını, hem bireylerin sosyal yaşantılarını, hem çiftlerin evlilik kalitelerini ve tüm bunların tabii bir sonucu olarak da toplumun refahını doğrudan etkilemektedir. Eş seçimine dair tutumlar, çiftlerin güvenli bağlanma stillerine sahip olup olmadığı gibi hususlar, sağlıklı evliliklerin yaşanmasında önemli birer kilometre taşı olarak göze çarpmaktadır.

Doğru bağlanma stillerine sahip, romantizm ve eş seçim tutumları sağlıklı denebilecek bir çiftte, birbirini dinlemeyi bilmeyen ebeveynler yerine olaylara makul tepkisel ölçülerde yaklaşan ebeveynler var olacağı gibi, ailenin genel mutluluk seviyesi de artacaktır. Birbirlerine güvenli bağlanan, romantizm ve eş seçim tutumu sağlıklı ve benzer çiftlerin oluşturduğu ailelerde yetişecek çocuklar da ilerideki yaşantılarında doğru bağlanma stiline sahip, ailesinden aldığı doğru bilgileri etrafına aktaran bireyler olarak, toplumun genel mutluluğuna olumlu yönde katkı sağlayabileceklerdir.

Romantizm ve eş seçim tutumları ile bağlanma biçimleriyle ilgili bugüne kadar yapılmış olan mevcut araştırmalar, bizlere bazı hususlarda yol gösterici olabilmişse de konuyla alakalı çalışmaların, konunun bütününe açıklamada, iki temel değişken durumların tamamının kavranmasını sağlamada eksik kaldığı gözlemlenmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında da konuyu bambaşka değişkenler ışığında irdelemenin önemi görülmektedir ve yapılan araştırmada, demografik değişkenlere göre romantizm ve eş seçim tutumları ile bağlanma biçimleriyle alakalı yeni bulgu- bilgi ve verilere erişilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın sonucundan elde edilecek olan verilerin; evlilik terapilerinde, aile ve evlilik danışmanlığında, aile terapilerinde ve aile mahkemelerinde aktif olarak başvurulabilir bir çalışma niteliğinde olacağı öngörülmektedir. Ayrıca çalışmadan elde edilecek olan bulguların her geçen yıl artan boşanma vakalarının azalmasına katkı sağlayabileceği ve de evlenme kararı öncesi danışman tavsiyesi alan çiftlerin daha doğru kararlar alabilmelerini kolaylaştırabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sayıtları

Yukarıda bahsi geçen konuların amacına uygun ölçme ve değerlendirme aygıtları kullanılmış olan bu araştırmaya katılan tüm evli katılımcıların, “demografik bilgi formu”, “Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri”, “Romantizm ve Eş Seçimine Yönelik Tutumlar” ve “çiftler uyumu” testlerini aynı şartlar altında ve objektiflikte yanıtladıkları varsayılmaktadır. Örnekleme oluşturan bu araştırma grubundan elde edilen verilerin evreni temsil ettiği, evrenin yaklaşım tarzlarını ve düşünsel dünyasını temsil ettiği varsayılmaktadır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

- Araştırma, İstanbul ili Başakşehir ilçesindeki özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuk aileleri ve kuruma başvuran çiftlerle sınırlıdır.
- Araştırmada yer alan 100 çift (100 erkek, 100 kadın) ile sınırlıdır.
- Araştırma, evli çiftlerle sınırlıdır.
- Araştırma, Eylül 2016- Ocak 2017 tarihleriyle sınırlıdır.

BÖLÜM 1: KURAMSAL ALTYAPI VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1.1. Evlilik

Evlilik; ayrı ya da aynı cinsten iki bireyin birbirlerine yardım etmek, hem zorlukları hem de kazançları paylaşmak, daha düzenli bir hayat sürdürebilmek, birlikte yaşamak ya da nesillerinin devamlılığını sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği, kültürlere göre değişkenlik gösteren ritüellere sahip, toplumların temel taşı olan ailelerin var oluşunu simgeleyen ve kanunlar çerçevesinde işleyişi sağlanan, ömür boyu sürmesi gaye edilen birliktelik akdinin adıdır.

İki farklı türün birbirlerini kabullenmek, bir arada hayat sürdürmeye alışmak, birbirlerine yardım etmek için birlikte oldukları; sosyal olarak ortaya çıkartılmış hukuki bir ilişki türüdür (Atabek, 1989). Bir diğer tanım olarak evlilik hem kişisel hem sosyal hem de hukuk düzenlemelerden meydana gelen bir bağlantılar sistemidir. Özügurlu (1990) evliliği; insanoğlunun soyunu devam ettirebilmek maksadıyla kurulmuş bir kurum olmakla birlikte, insanın yaşamını düzenli bir şekilde idame ettirmesini ve bununla birlikte kişinin sosyal kaidelere uymasını zaruri olarak sunan bir kurumdur.

1.2. Evlenme

Evlilik akdini gerçekleştirmeye muktedir iki bireyin, kanunlar ve şahitler huzurunda, hem ruhsal hem de fiziksel olarak yaşayacakları birlikteliklerini resmiyete kavuşturmasına evlilik denir.

Türk Medeni Kanunu Evlendirme Yönetmeliği evlenmeyi; evlilik ehliyetine sahip kadın ve erkeğin hukuki olarak yapmış oldukları çift taraflı bir anlaşma olarak tanımlar (T.M.K. 1985). Farklı bir deyişle evlenme; tarafların evliliğinin hukuki olarak onaylanmasıdır.

1.2.1. Eş Seçimi

İki türün birbirlerini görmesi akabinde tanışması ve tanıma sürecinden sonra flört aşaması, söz kesme, nişan ve nihayetinde nikah düğün gibi aşamalardan oluşan sosyal bir süreç olarak eş seçimi Özgüven (1997) tarafından tanımlanmıştır. Eş seçim süreci Özgüven'e göre evlilik öncesi tarafların birbirlerini iyi bir şekilde tanımalarına imkan sağlayan, evliliklerde ileriye yönelik sorunların oluşmasını azaltan bir süreçtir.

1.2.2. Eş Seçme Tercihleri

Evlilik bakımından sıkıntısı olmayan bireylerin karşı cinsten kendilerine eş olma ihtimali yüksek olan adaylarını, istek ve arzuları doğrultusunda değerlendirmeye tabi tutmak suretiyle hangi sosyal, kültürel, maddi, fiziksel, psikolojik, yaş ve karakter nitelikleri gibi etmenleri göz önünde bulundurduğudur.

1.3. Eş Seçimi Kuramları

1.3.1. Psikodinamik Kuramlara Göre Eş Seçimi

Freud 'a göre çocukların aile bireyelerine karşı olan hisleri, yapısal açıdan önem taşımaktadır. Olgun kadınlık evresinde cinsel etkinliğin işlevine ve toplumsal yetiştirme tarzına bağlı olan şeylerin ayrımını yapmak zordur. Kadınlıkta narsizm öne çıkmaktadır. Bu durum, kadınların nesne seçimini etkiler, sevilme ihtiyacı; sevmeye ihtiyacından daha ön plana geçer. Freud, kadının nesne seçimini belirleyen niteliklerin çoğunlukla toplumsal etkileşim sonucunda tanınmaz olduğunu belirtmiştir. Eş seçimi belirlenmesinde psiko-sosyal gelişim evresinde, çocukluk döneminden miras kalan çeşitli saplantılar etkili olmaktadır. Kız ya da erkeğin yetişkinliğe rağmen anne-babadan kopamayışı, eş seçimi yapamayışı, ebeveynlerden ayrılma girişimleri söz konusu olunca suçluluk hissetmesi, cinsellikten kaçınması gibi özellikler, fallik dönemden kalma saplantılar olarak açıklanmaktadır (Kaya, 2002).

Adler'e (1994) göre, kadınlar belirli bir yaştan itibaren erkeklere ilgi duymaya başlar ve evlenme üzerine düşünmeye başlarlar. Bu dönemde çeşitli huysuzluklar, beğenmemelik hali, gülüşler ve heyecanlı tavırlar, üstü kapalı da olsa aynı hedefe yönelmelerin sonucudur. Yine bu dönemde diğer kızlar rakip haline gelmekte, kıskançlıklar ortaya çıkmaktadır. Erkek arkadaşları ile olan anıları paylaşmaktan haz alırlar. Adler'e göre eğitimli kadınların bir kısmı, başkasının emri altına girmemek için evlilikten kaçınırken, bir kısmı da erkeklere güven duymadıkları için evlilikten uzak durmaktadır. Adler bu durumun geçici bir güven problemi olduğu kanısındadır.

Jung kadınlarla birlikte ömür süren bir erkeğin doğumu ile getirdiği kadın imgesine sahip oluşu nedeniyle "anima arketipini" geliştirdiğini belirtmektedir. Yine erkeklerle yaşamış olan bir kadın da kendi "animus arketipini" geliştirmektedir. Anima ve animus, insan hayatında önemli yere sahiptir. Erkek çocukta anima ilk annede, kız çocukta ise

animus ilk babada görülmektedir. Benzer şekilde, bir karşı cinsle his taşıyorsa, o kişinin kendi cins özelliklerine paralel özelliklerden kaynaklıdır. Bunun tersi olduğunda ise, erkeğin anima imgesinden farklı niteliklere sahip olduğu düşünülmektedir (Geçtan, 1995).

Üretici kişiler için birlikte olmak, verici olmak farklı bir anlama gelmektedir. Vermek, bir sorumluluğun en önemli ifadesidir. Erkeğin cinsel faaliyetinin en mühim anında verme eylemi yer alır, kendini, cinsel uzvunu, dölünü kadına verir. Bu erkeğin gücünü temsil eder, veremiyorsa güçlü değildir. Bu durum daha karmaşık biçimde olsa da kadın için de benzer şekildedir. Kadın, alma eylemi amacı ile vermektedir. Bunu başaramadığı takdirde zayıf bir kadın ortaya çıkacaktır. Kadında verme eylemi, sevgili olmaktan öte anne olmakla da ifade edilmektedir. Vermekten engellenen anne acı çekmektedir (Fromm, 1998).

Sevginin temelinde, kişinin hayatını tümüyle bir kişi ile birleştirme isteği yatmaktadır. Evliliklerin sürdürülmesinde en önemli etkenlerden biri budur. Modern toplumlarda bu düşünce reddedilmektedir. Sevginin durduk yere ortaya çıkan, kişiyi ele geçiren bir his olduğu zannedilir. Fakat sevgi, yalnızca bir duygu değildir. Cinsel manada sevgi, ebeveyn sevgisinin tümüyle zıttıdır. Bu sevgi, bir diğeriyle tek vücut olma arzusu ile dolup taşmaktır (Fromm, 1998).

1.3.2. Benzerlik, Zıt ve Bütünleme Özellikler Kuramına Göre Eş Seçimi

Bütünleme kuramına göre, eşler kişilik yönünden farklı fakat tamamlayıcı özellikleri sebebiyle seçilmektedir. Bu kuramda zıt kutupların birbirini çektiği fikri hakimdir.

Araştırmalar, bu kuramlardan hangisinin daha geçerli olduğunu kesin olarak kanıtlayamamakla beraber; benzerlik yaklaşımının daha yaygın olduğu yönünde çeşitli gözlemler de söz konusudur. Benzerlik kuramının daha ön planda oluşunun sebepleri, sosyo ekonomik, sınıfsal, dini ve eğitimsel durumlardır. Özellikle evliliğin ilk senelerinde eşlerin benzer toplumsal özelliklere sahip olmaktan ötürü daha çok anlaşabilecekleri ön görülmektedir (Bacanlı, 2002).

1.3.3. Evrimci Kurama Göre Eş Seçimi

Bacanlı (2002) Evrimci Kurama göre eş seçimi konusunu, Yıldırım (2007) 'dan alınan bilgilere şu şekilde ele almıştır: Evrimci psikologlar, insanın mevcut zamandaki fenotipik hareketlerinin arkasındaki gerçeği açıklamaya çalışmaktadır. Fakat evrimci psikologların tamamının aynı görüşü paylaştığını söylemek mümkün değildir. Görüşlerin ortak noktası, mevcut durumun evrim sonucunda ortaya çıktığıdır. Bu nokta, Darwin'e dayanmaktadır.

Bu evrim, iki basamakta işlenmiştir. Bu aşamalardan ilki doğal seçilimdir. Doğal seçilim, güçlü olanın hayatta kalışı biçiminde özetlenebilmektedir. Bu fikre göre güçlü olan, çevresel koşullara uyum sağlayarak hayatını sürdürebilir ve neslini devam ettirebilir. İkinci aşama, seksüel seçilimdir. Bu seçilim iki başlıkta ele alınır; cins içi ve cinsler arası seçim. Cins içi seçim, bir cinsin cazip karşı cinsi kazanmak için aynı cinsten olanlarla giriştiği yarış ve rekabettir. Cinsler arası seçim ise bir cinsin, en cazip cins üyesini kazanma yönündeki yarışdır.

Evrime göre insan, eş seçimi ile geçen bir sürecin sonucudur. Buna göre kadın ve erkekler farklı yöntemler üretmek durumunda kalmıştır. Erkekler, verimli kadınlarla eşleşirlerse soylarının süreceğini öğrenmişlerdir. Yine erkekler, yatırım yaptıkları kadına bir başkasının yatırım yapmasının uygun olmadığını, zira bu durum sonucunda kimin soyunun sürdüğünün bilinemeyeceğini öğrenmişlerdir. Bu öğrenim, sahiplenme ve koruma eylemini de ortaya çıkaran ana etkenlerdendir.

Kadınlarda öncelik, kendisine ve çocuğuna bakabilecek, tüm varlığını onlara yatıracak, bırakıp gitmeyecek erkekler ile eşleşmektir. Geçmiş göstermiştir ki, fakir ve güvenilmez erkeklerle evlenen kadınlar, yoksul düşmüş ve ne kendilerini ne çocuklarını hayatta tutabilmişlerdir.

Özetle kadınlar, ekonomik yeterlilik, sosyal statü, çalışkanlık, güvenilirlik, hırs, aşk, zeka, sadakat gibi özelliklere önem vermektedirler. Erkekler kadınların verimliliği ve fiziksel çekiciliği ile ilgilenirken, kadınlar ise erkeklerin zenginliği ile ilgilenmektedir.

1.3.4. Toplumsal Yapı Kuramına Göre Eş Seçimi

Bireylerin eş tercihi konusunda önemli gördükleri unsurlardan bir diğeri de, içinde yaşadıkları toplumun görüşüdür. Bu kavram, eş seçiminde cinsiyetler arası farkın neden görüldüğü sorusunu meydana çıkarır. Erkeklerin ve kadınların neden farklı özelliklere yöneldiği de bu kurama göre açıklanmaktadır. Toplumsal yapı kuramı, davranışlar arası cinsiyete özgü farklılıkların sebebinin, kadın ve erkeğin toplum içinde farklı roller üstlenmesi olduğunu belirtmektedir.

Toplumsal yapıdan ötürü erkekler, statü, refah ve güç getiren taraftır. Bu da erkeğin lehine olan bir özelliktir. Bu özellikler, erkeğin baskın bir rol taşımasına neden olmaktadır. Kadınların daha güçsüz ve düşük statüde görülmesi, onları itaatkar olmaya itmektir.

1.4. Eş Seçiminde Aranılan Özellikler

Kişiler hayatlarını beraber geçirecekleri insanda çeşitli özellikler ararlar. Bu özelliklerden bazıları kişiden kişiye göre değişse de, herkes için önemli olan bazı ana başlıklar bulunmaktadır. Bu özellikler aşağıda ele alınmıştır.

Maddiyat: Geleneksel evliliklerde ekonomik açıdan erkeğin güçlü olması beklenmektedir. Ancak yaşça daha genç kişiler, daha eşitlikçi bir ilişki beklentisiyle eşleriyle daha yakın gelir düzeyinde olmayı tercih etmektedirler.

Eğitim seviyesi: Eğitim düzeyindeki denge, başarılı bir evlilik için en önemli unsurlardandır. Bu denge, bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarının daha benzer olmasını sağlamakta, böylelikle daha uyumlu bir evlilik hayatı sağlamaktadır. Özellikle gençler, kendi eğitim düzeylerine yakın bir eş ile hayatlarını birleştirmeyi tercih etmektedirler.

İdeolojik görüşler: İdeoloji, bir nevi kişinin hayat tarzı, dünya görüşüdür. Benzer ideolojilerde olmak, benzer beklenti, inanç ve arzuları da getirdiğinden, kişiler eş adaylarının benzer ideolojiden kişiler olmasını tercih etmektedirler.

Fiziki çekicilik: Kişiler beraber olacakları kişinin fiziksel olarak da çekici olmasını beklerler. Ancak bu gereksinim daha ziyade flört ilişkilerinde ön plandayken, evlilik planları söz konusu olduğunda güzellikten ziyade dürüstlük, doğruluk gibi özellikler daha ön planda olmaktadır.

Dini inanç: Dini inanç da kişinin hayat görüşü ve yaşam rutinini belirleyen özelliklerdendir. Dinlerin içerdiği örf, adet, ahlak gibi kural örgüleri, kişileri kalıplaşmış davranış biçimlerine yönlendirmektedir. Bu nedenle aynı dini inançtaki insanlar, evlilik yürütme konusunda daha başarılı olabilmektedirler.

Yaş: Ataerkil topluluklarda, erkek evin reisi ve otoritenin sembolü olduğu için, yaş açısından kadından daha büyük olması tercih edilmektedir. Genel algıda da yaş farkının çok yüksek olmaması daha sık kabul gören bir özelliktir.

1.5. Evlilik ve Eş Adayına İlişkin Duygu ve Düşünceler

Evlenme kararı alacak olan bireyler partnerleriyle ilgili düşüncelerini oluştururken, birlikte oldukları ve olmadıkları zamanların detaylı analizini yapmalı ve duygu durumlarını gözlemlemelidirler. Kişinin, sağlıklı bir evlilik kararı alabilmesi için muhatabı olan kişiye olan duygu ve hislerinin olumlu olması gerekir. Mesela; “Partnerinin iyi bir insan olduğunu düşünmek, onunla birlikte zaman geçirmenin kendisini mutlu ettiğini hissetmek, ona karşı özlem duyduğunu fark etmek, birlikte geçirilen zamanların kendisine mutluluk verdiğini bilmek, onu önemsemek, onu beğenmek...” gibi duygu ve düşünceler sağlıklı bir evlilik kararı alabilmek için önemlidir diyebiliriz. Çift arasındaki ilişkinin sağlıklı olabilmesi için; duygu yoğunluğu, sevgi bağı, uyumlu duygusal özellikler ve yakınlık ilişkisi de önemli faktörlerdir.

Eş adayının fiziksel özellikleri:

Bireyler, karşısındaki eş adayının fiziksel özelliklerini değerlendirirken boy, kilo, genel vücut görünümü, yüz güzelliği gibi konulara dikkat ederler ve bu özelliklerin evlenmeyi düşünen kişiyi nasıl etkilediği, beğeni durumu önemli bir faktördür. Zira fiziksel özelliklerin kişide bıraktığı psikolojik etki, partnere olan bakışı belirlediği gibi, birlikte geçirilen zamanlarda hissedilen bilişsel duyguları da olumlu-olumsuz yönlendirebilmektedir. Önceki araştırmalarda gördüğümüz gibi özellikle erkekler, eş adaylarının fiziksel görüntüsünü önemsemekte ve hatta bunun bir öncelik olduğunu düşünmektedirler. (Şenel 2010)

Eş adayının kişilik özellikleri (Mizaç- Karakter- Huy):

Yukarıda bahsettiğimiz fiziksel özelliklerin yanı sıra, evlenme kararı almada partnerin karakter- kişilik özellikleri de büyük öneme sahiptir. Genel olarak fiziksel görünüşte zamanla değişimler olacaktır fakat karakter özellikleri temel manada büyük bir değişikliğe uğramaz. Evlenme kararı alacak birey için sadakat, hoşgörü, öfke kontrolü, sabır, yüksek hayat enerjisi gibi hususlar öncelikli öneme sahipse, eş seçimi yaparken bu özelliklerin varlığı mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Sayılan bu özellikler ileride kazanılır ve sorunlar aşılır denilerek mevcut durumun gerçekliği yerine potansiyele göre evlilik kararı alınması sağlıklı değildir. Bugün eş adayında olmayan bir özelliğin, ileride kazanılacağına bir garantisi olmadığı aşıkardır (Şenel, 2010).

Eş adayının eğitim durumu:

Fiziksel ve ruhsal özelliklerin yanında eğitim durumu da anlaşabilme, konulara yaklaşım tarzı, alınacak kararlara bakış açısı, birbirlerine yakın bir dil konuşabilme, zihinsel yeterlilik ve bunun gibi birçok konuyu direkt olarak etkilemektedir. Hayatlarını birleştirecek olan bireyler arasındaki yüksek eğitim farkı, ilgi alanlarının benzerliği, birbirlerini anlayabilme ve anlaşabilme konularında da son derece belirleyici bir faktördür (Özgüven, 2000; Bilen 2009; Şenel 2010).

Eş adayının ailesinin sosyoekonomik durumu ve yapısı:

Karakterin büyük bir bölümünün oluştuğu aile ve ebeveyn ilişkisinden kazanılan özelliklerin, evlilik hayatında da sürdürülecek olması varsayımından hareketle; evlenecek adayların ailelerinin sosyokültürel ve sosyoekonomik yapılarının benzerliği de sağlıklı ve uyumlu bir evlilik için önemlidir. Çiftler, ailelerinden kendilerine aktarılan yaklaşım tarzı, değer yargıları, hassasiyetler ya da öncelikler gibi konuların benzerliğine göre anlaşacakları öngörülebilir. Evlenecek adayların uyumluluğunun yanı sıra ailelerin uyumluluğu da, çıkabilecek sorunların niceliğini ve niteliğini belirleyeceğinden dolayı, çiftlerin ilişkileri de olumlu-olumsuz etkilenecektir (Özgüven 2001; Bilen 2009; Şenel 2010).

Eş adayının yaşı ve aradaki yaş farkı:

Evlenme kararını alacak olan bireyler arasındaki yakınlığın önemli olduğu bir diğer konu da yaştır. Yaş aralıklarının, kişilerin genel manada hayata bakış açılarını, hayattan beklentilerini, fiziksel ve ruhsal yeterliliklerini etkilediği, bilinen bir gerçek olduğu için; yaş farkının fazla olması da çiftlerin uyumluluklarını etkileyebilecek bir potansiyel olarak karşımıza çıkmaktadır (Şenel 2010). Yaş farkının fazlalığının çiftlere doğuracağı sonuçlar, bireylere göre değişkenlik göstermektedir ve bu noktada uyumluluk önemli bir faktör olmaktadır. Yani “aradaki yaş farkının çokluğu ya da azlığı her çiftte aynı etkiyi yapmaz” denilebilir fakat aradaki yaş farkının 10 ve üzerinde olduğu çiftlerin evliliklerinde çıkabilecek uyum ve anlayış sorunlarının, yaş farkı az olan çiftlere göre daha yüksek bir potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir (Özgüven 2000; Aktosun 2007). Aradaki yaş farkının yanı sıra kişilerin evlilik yaşları da çıkabilecek problemler açısından belirleyici bir etkendir. Kişiliği oturmamış, benlik bilinci yerleşmemiş veya zihinsel ebeveyn bağımlılıklarından kurtulamamış olan, erken yaşta evlenmiş bireyler, evliliklerin doğuracağı sorumlulukları karşılayabilme yeterliliğinde de zorluk yaşayabilmektedirler (Karaçanta 2012).

Eş adayının sağlayacağı ekonomik imkanlar:

Karakteristik, fiziksel, ruhsal ve ailevi özellikler, bir evlilik için ne kadar önemli birer etkense, maddi yeterlilik konusu da hem çiftler hem de aileleri açısından belirleyici bir yere sahiptir. Evliliğin getirdiği maddi yükümlülüklerin karşılanabilmesinin, evliliğin sağlıklı devam edebilmesi konusunu nasıl etkilediğine bakacak olursak; boşanma vakalarının, ailevi ekonomik sorunların yüksek olduğu dönemlerde daha fazla olduğunu görürüz. Kısacası maddi yeterliliğin çiftler arasındaki mutluluğu direkt olarak etkilediği öngörülebilir.

Bununla birlikte ilişkilerde maddiyatın ön planda tutulması, bireyler arasında bazı anormal davranış eğilimleri görülmesine de yol vermektedir. Mesela; bireysel ihtiyaç algısının bozulduğu, tüketime ve popülariteye dayalı mevcut tüketim düzeninde, parasal değeri yüksek olan hediyelerin, “çiftlerin birbirlerine verdikleri önemi ve hatta değeri belirlediği” gibi son derece sağlıksız çıkarımlara yol açtığı görülmektedir.

Kadınların iş ve sosyal hayata entegrasyonunun çoğaldığı son 20 yıla baktığımızda; erkeğin maddi yeterliliğinin önemsenmesi yanında artık kadınların da maddi imkanlarının, evlilik kararı alacak çiftler açısından önemli hale geldiğini görmekteyiz (Şenel 2010).

1.6. Bağlanma Kuramı

Modele bağlı olarak çocuk diğer kişilere ve kendisine yönelik zihinsel yapısını, hayatını ilk zamanlarında bakım gösterenin göstermiş olduğu davranışlara tepki niteliğinde ortaya çıkarır. Bağlanma modelinin kurucusuna göre; çocuktaki sosyal ilişki nitelikleri yetişkin yönünden temas kurma, fiziksel temas, rahatlatma gibi davranma biçimleri ile oluşmakta ve bu tepkiler, küçük çocuğun belli bir kişiye bağlanma davranışlarını oluşturmaktadır. Bağlanma tecrübeleri bazında Bowlby'ye (1978) göre bu zihinsel modeller iki temel durumdan oluşmaktadır.

Bunlar ;

1. Genel olarak bağlanma biçiminin korunma ve yardım isteğine tepki olup olmadığı,
2. Bireyin şahsını, diğerleri ve bağlanma biçimi yönünden önemseyen ve sevimliyi hak eden birisi olarak değerlendirip değerlendirmedeği şeklinde ifade edilebilir..

Bağlanma sisteminin gayesi güvenlik tecrübesidir. Bu tecrübe bebeğin yaşamının ilk zamanlarında ve ileride oluşacak olan duygusal durumlarını oluşturmada kullanılacaktır. Bağlanma, bebeklik döneminde ilk iki yıl içinde oluşmaktadır.

1. Bağlanma öncesi evresi (doğum-ilk 6 hafta): Bebekler doğdukları andan itibaren bakım veren kişi ile yakın ilişki durumundadırlar, bebeklerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli temel gereksinimlerini bakım verenler sağlarlar. Bebekler yabancı bir insan ile başbaşa bulduklarında tedirgin olmazlar, yabancı olanı bakım veren kişiden ayırt edemezler.
2. Bağlanmanın oluşma evresi (6 hafta – 8 ay) : Yabancılara ve aşına olduklarına ayrı davranmaya başlarlar ve 6-7 aylıkken, yabancı nesne ve kişilerle bir araya geldiklerinde 'Önlem' alırlar.
3. Tam bağlanma evresi (6-8 ay -18-24 ay): Bebekler onlara bakanlar veya anneleri yanlarından gittiğinde, 'ayrılık korkusu' hissederler. Bağlanmanın

gerçekleştiği kişi ile arasındaki söz konusu ilişkiyi bu korku manipüle eder. Bebek ve bakım vereni arasında mesafe artığında anne veya çocuk biri yakınlaşmaya çalışır. Bağlanma bebeğe ‘güven’ duygu biçimini yaşattığından anne onun için güvenilir bir yerdir. Bağlandığı kişiden çevreyi keşfetmek için yer yer uzaklaşır. Fakat, bu sürede güvenilir yere geri döner ve teması sürekli yenilemek ister.

4. Karşılıklı ilişkinin kurulması evresi (18-24 ay ve sonrası); Bağlanma ilişkisini sağlamak çocuğun hareketliliğin arması ve bakım vereninden uzaklaşmasının süre olarak artması ile ikisinin de vazifesi halini almaktadır. Dokunmak için ikisi de harekete geçer.

Bowlby (1982) ve Ainswort (1989) bağlanma tarzlarının türlerine göre farklılaştığını ifade etmişlerdir. Bu bağlanma biçimleri güvenli, güvensiz – kaçınan ve güvensiz – kaygılı olarak oluşturulmuştur. Bakım verenin, bebeğin ihtiyaç belirttiği zamanda ona yönelmesi ve koruması ile ihtiyaçlara cevap verir ve tatmin sağlaması ile ilintilidir. Bakım vereni ile olan birliktelik ve uzaklaşma durumlarında güvenli bağlanma biçimi olan bebekler üzüntü ve kaygı göstermezler. Kaçınan bağlanma biçiminde ise, bakım verene yönelik mesafeli ve bireysel yetinmeye oldukça büyük değer gösterirler. Güvensiz bağlanma biçiminde, bakım vereni ile yakınlaşma ve ilişki kurma durumunda birbirleriyle tutarsız girişimlerde bulunurlar ve çok kısa zamanlı ayrılıklarda bile üzüntü duyarlar.

1.7. Yetişkin Bağlanma Tutumları

Yetişkinlere yönelik bağlanma tarzları, bireyin hem kendisini hem diğerini algılamasına bağlı olarak Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından, Bowlby'nin modeli temel alınarak adlandırılmıştır. Bu tarzlar, güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olarak belirtilmektedir.

Annelerinden yoksun olan bakım evlerinde yaşayan çocuklar üzerinde Bowlby ilk araştırmalarını yapmıştır. Çocukların ayrılığa gösterdiği davranış biçimlerinin benzer olduğunu bu çalışmalarında vurgulamıştır. Ayrılığa verilen tepkiler çocuklarda önce protesto aşaması , sonra umutsuzluk ve son olarak ta duygusal ayrışma aşamasının gözlemlendiğini ortaya koymuştur.

Bebeklerde izlenen bağlanma biçimlerinin erişkin romantik ilişkileri kavramak için kullanılabileceğini Hazan ve Shaver söylemişlerdir. Ainsworth ve meslektaşlarının oluşturduğu bebek bağlanma tarzlarına bağlı kalınarak yetişkinlerin özel ilişki dahilindeki bağlanma biçimini değerlendiren bir ölçek oluşturmuşlardır. Yetişkinlerin romantik bağlanma biçimleri içindeki dağılımları Hazan ve Shaver'in araştırmalarında da ilk birkaç sene içerisindeki çocukların bağlanma biçimlerinin dağılımı ile ona eş olduğu tespit edilmiştir. Fakat bağlanma biçiminin, süre geçtikçe önceleri bakım veren, olgunlukta eş veya romantik ilgi duyulan biri olarak yeri ve önceliği olarak oluşmaktadır.

Hazan ve Shaver'in kategorilerini geliştiren Bartlomew ve Horowitz başka bir içerik ortaya koymuşlardır. Yakın birliktelikleri açıklamada etkili kuramlardan biri Bağlanma kuramıdır. Yetişkin bağlanma düzeninin/biçiminin davranış devamlarını şu şekilde açıklanabilir.

Güvenli Bağlanma :Güvenli bağlanmaya sahip kişiler, eşlerine bağlı olmaktan mutludur ve eşlerine zorlanmadan yaklaşabilmektedirler. Kişilerin onlara istediğinden daha yakın davranmaları ve terk edilme konusunda sıkıntıları yoktur. Eşlerle uzun vadeli yaşanan cinsellikten zevk alır ve ilişkileri uzun sürelidir. Kendilerine ve başkalarına çok fazla sevgi ve saygı duymaktadırlar. Stres durumunda sosyal dayanak talep ederler. Başkalarının kendisine açılmasından ve kendilerini açmaktan (self-disclosure) mutlu olurlar. İlişkilerinde kişilerarası olumlu , hoşgörülü / kırıcı olmayan bir tavır ortaya koyarlar. Fiziksel hastalık belirtileri ve ölüm kaygısı diğer bağlanma biçimlerine bağlı kişilerden daha az orandadır.

Kaygılı /Kararsız Bağlanma : Bu bağlanma türü, güvenli bağlanma türüne nazaran oldukça negatif unsurlar içermektedir. Genellikle bu bağlanma biçimine sahip kişiler karşılarındakine çok daha fazla yakınlık kurma durumunda oldukları görülmektedir. Eşlerinin de kendilerine yeterince yakın davranmadığı ifade ederler. Bu bağlanma biçiminin en görünen özelliği terk edilme korkusudur. İlişkiler kısa süreli ve en derin biçimde yaşanmaktadır. Herhangi bir zaruri ayrılma ile oldukça büyük bir acı yaşadıkları görülmektedir. Kendilerine göstermiş oldukları saygı değişme durumundadır. Kaçınan bireylerdeki kadar olmasa da sosyal ilişkilerinde reddedilme kaygısı yaşarlar Romantik birlikteliklerde güvensiz ve kıskanç davranırlar. Ayrılık ve

ölüm korkusu baskın olmakla birlikte, ilişkilerinde belirgin bir öfke yaşarlar. Romantik ilişkinin güvenliği açısından aşırı kaygılıdırlar. Eşlerini denetlemeye çalışılırlar ve baskın bir halde eşlerine yoğunlaşırlar. İlişkinin bitmesi durumuna karşı aşırı hassas davranırlar. İlişki içinde belirgin duygusal gidiş gelişlerin yaşandığı bağlanma biçimidir. Kendilerine o ilişkinin kazandırdığı etkenleri veya hoşnut olma durumlarını ifade etmekte zorlanmakta ayrıca uzun zamanlı ilişkilerinde bile ilişki içinde kendisinin var olma sebeplerini bilmemektedirler. Kaygılı /kararsız bağlanma biçimine ait bireyler genel olarak düşünülen yakın ilişkilerinde hoşnut olma durumunun düşüklüğüdür.

Kaçınan Bağlama : Bu bağlanma biçiminde kişiler ; başkalarının kendilerine bağlanmış olma halinde huzursuzluk hisseder, eşlerine güvenmez ve ilişkilerine duygusal yatırımı belirli oranda yaparlar. Eşlerinin stresli durumlarında onlardan uzaklaşma eğilim gösterir ve kendileri stres altındayken yalnız kalmayı seçerler. Olumsuz duygular yaşadıkları zamanlarda , olayı/kişi yok sayarak, önemsemeyerek / umursamayarak’ ve ya ‘bastırarak’ hallederler. Sosyal ilişkinin her çeşidini ‘gereksiz’ ve ‘sıkıcı’ görürler. Fakat bu bakış açısı sadece bir görünüm olup, gerçeği yansıtmamaktadır. Kaçınan kişiler kendilerini ‘başkalarına ihtiyaç duymayan , güçlü, yardım istemeyen, ayakları yere sağlam basan’ vb. şekilde ifade ederler. Güvenlik duygusu için bebek ve küçük çocuklar bağlanma kişisi ile fiziksel temas isterler, yetişkin ve büyük çocuklar için gerekirse bağlanma kişisine dokunabilmeleri durumu yeterlidir. Genellikle anne ve baba çocuğun bağlanma kişisidir. Olgun kişinin akran, genellikle cinsel ortağı bağlanma kişisidir.

1.8. Çift Uyumu ve Bağlanma

Yetişkinlikte bireylerarası ilişkiler arasında bulunan romantik ilişkiler özellikle evlilik en önemli ilişkidir. Hayatlarını paylaşmak, beraberliği sürdürmek ve ebeveyn olmak gibi sebeplerle bir araya gelip yapılan sözleşme evliliğidir. Her iki tarafın da evlilikte uyumlu bir birliktelik yaşaması ve hoşnut olması beklenir. Yaşanan sorunlar , anlaşmazlıklar insan hayatının en önemli bir sürecini oluşturan evlilik, kişilerin ruh sağlığını doğrudan etkilemektedir.

Oldukça etki ettiği birçok içsel ve dışsal faktör sebebiyle evlilik uyumu, Kızıloğlu (1992)’nun belirttiği gibi araştırılması gerekli olan bir değişkendir. Evlilikte uyumu LaScala (1987) evliliğin yapısına ve eşlerin birbirlerine uyumlu davranarak farklılıkları

özümsemeleri olarak ifade etmiştir. Evlilik içinde oluşan önemli durumlarda fazla anlaşmazlık olmadığı, olumsuz durumlarda her iki tarafın hoşnutluğunun kazanılarak düzeltilen evlilik Sabatelli (1968)'e göre uyumlu evliliğdir.

Evlilik ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalar eşlerde izlenen irrasyonel düşünceler ve evliliğın ahengi , benzer kişilik özelliklere sahip eşlerin olması, herhangi bir kronik rahatsızlığı eşlerden birinin yaşıyor olması, eşlerin rahatsızlıkları algılama biçimi ve rahatsızlık durumunda gösterdikleri tepkiler, kültürel beklentilerden farklı olarak erkeğın eşine ev işlerinde destek olması, ailede engelli bir çocuğın olması ve eşlerden birinde kısırlık olması gibi faktörler ile de oldukça önemli bağlantıların olduğı gözlemlenmiştir.

Bağlanma biçimleri ve evlik uyumu arası ilişkinin yeni evli çiftler arasında incelenen bir araştırmada; güvenli bağlanan eşlerin her ikisi yada biri güvensiz bağlanan eşlere göre evliliklerini daha olumlu değerlendirdikleri boşanma ve daha az iletişim sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir

Evliliklerde her iki tarafında güvenli bağlanma tarzına sahip olması durumunda evliliklerinin daha fazla sevgi ve daha az çatışma gösterildiğini ortaya koymuştur. Araştırma aynı zamanda ,kişilerin kendilerine benzer bağlanma biçimine sahip bireylerle evlenme durumunda oldukları; eş seçiminde bağlanma tarzlarının belirleyiciliğine ilişkin olarak tespit edilmiştir.

Erkeğın kaçınan kadının kaygılı olduğı ilişkiler de, tatminin yüksek olmadığı ilişkiler olarak ifade edilmektedirler. Ancak görece daha fazla karşılaşılan ve kişilerin dahil oldukları ilişkiler olarak ifade edilebilir.

Eşlerinin bağlanma özelliklerinin eş uyumuna etkisinin akciğır kanseri hastaları üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, kaygılı ve kaçınan şekilde bağlanma biçiminin psikopatolojiyi arttırırken ilişki kalitesini düşürdüğü ortaya koyulmaktadır. Daha yüksek oranda öfke ve depresyona rastlanılan kişiler, kaçınan tarzda bağlanan katılımcılar olarak bildirilmiştir. Eş kaybı sonrasında oluşacak olan üzüntü bağlanma özelliklerinin etkili olduğı başka bir araştırmada belirtilmiştir.

1.8.1. Bağlanma Tutumları

Bağlanma teorisi, çocukluk dönemi yanı sıra yetişkinlikle modüle sıkıntının söz konusu olmamasına yönelik evrensel sevgi ve yakınlık ihtiyaını tanımlamaktadır (Bowlby, 1980). Hayat boyu surduğu gibi nitelikleri oluşturan sonra kökten değişiminin söz konusu olmayacağı var sayılmaktadır. Teoriye göre, daha önce oluşturulmuş kişiiler arası deneyimlerin gelecek kişiilerarası deneyimleri işlevsellik, ilişkilerde kendi ve başkaları hakkında ‘modeller’ sahiplenme ya da temsiller yoluyla etkileyeceği öngörülmektedir. Bireyle ilgilenen kişi, duyarlı ve sorumluluk sahibi ise, bireyin olumlu bir öz-imaj, problemlerle başa çıkabilmek için kapasite ve yeti, özerklik ve diğerleriyle ilişkiler kurmaya yönelik güveni söz konusu olacaktır.

Bağlanma teorisi, “özellikle diğerleri adına güçlü bir sevgi bağı kurmak adına var olan insan eğilimi” şeklinde kavramsallaştırılmıştır (Bowlby 1977). Bowlby, bağlanma sisteminde, bireylerin tehlike ya da tehdit koşulları altında kendileri ve bakıcıları arasındaki yakınlığı korumak için evrimleştiğini varsaymaktadır. Gunumuzde literatüre kazandırılan benzer inançlar, çocuğun keşiiflerine olanak tanırken aynı zamanda "güvenlik hissini" de mümkün kılmanın önemi üzerinde durmaktadır (Ainsworth, Blehar, Waters, & Wall, 1978; Sroufe & Waters, 1977).

Hastalık, sıkıntı, korku, tehlike gibi birçok olumsuz durum bağlanma sistemini aktive eder ve insanların ogrenmiş olduğu bağlanma stilleriyle ilişki kurması ile sürer gider (Bowlby, 1969).

1.8.2. Bağlanma Tutumları Olumu

Bağlanma tarzını değerlendirmek için iki ana olumlendirme sınıfı geliştirilmiştir. İlk olarak, bazı araştırmacılar, Erişkin Bağlanma Goruşmesi gibi teknik raporların geçerliliğinden bahseder. Bu goruşmeler sırasında, katılımcılar bağlanma tarzları, öncelikle ebeveynleri ile geçmiş deneyimlerini araştırmayı hedefler. Bu mülakatlar, bireylerin belirli durumlar karşısındaki duygularını belirlemek adına geçerli olan bilinçsiz süreçleri karakterize etmek için tasarlanmıştır (Jacobvitz, Curran ve Moller, 2002). İkinci olarak, kendi kendine rapor etme yöntemi, katılımcıların açıkça yakın ilişkilerini ve red edilmekten korkularını ölüp değerlendirmek amaçlıdır.

Envanter ve ölçüm tekniklerinin kişisel rapor üzerine şekillenmesi çocukluk ilk çağ deneyimleri adına sorun teşkil edebilmektedir. Bunun nedeni kişinin kendi deneyimleri ve hassas bir konu olan bağlanma tarzlarının objektif olarak sunulmasındaki zorluktur. Bu açıdan araştırmaların objektifliği önem teşkil etmektedir. Gerek geçerlilik gerek güvenilirlik doğrultusunda gerekli tedbirlerin alınması genelleştirilebilir ve sağlıklı sonuçları sunabilmek adına önemlidir.

George ve diğerlerince (1985) oluşturulan Erişkin Bağlanma Görüşmesi bu doğrultuda hazırlanmış en önemli envanterlerden biridir. Erişkin Bağlanma Görüşmesi aslında çocukluk ilk deneyimlerini irdelemek ve farklı bağlanma stillerinin sebeplerini saptamak adına oluşturulmuş bir yöntemdir. Bağlanma stilini saptamaya dair birçok ölçek ve yöntem söz konusu olduğu gibi, bu ölçeklerin oldukça büyük bir kısmının sadece güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlilik çalışmalarının yapılamamasının nedeni bireyin kendi hakkındaki geri bildirim alınıyor olmasının oldukça subjektif oluşudur. Bu doğrultuda oldukça düşük düzeyde bir geçerlilikten bahsedildiği gibi, bu kısıtlamaya rağmen farklı bir yol alınmamaktadır.

Simpson, Rholes ve Phillips (1996) tarafından geçerliliği kanıtlanmış bir başka ölçekte ise, ne zaman çekingen ve ne zaman kaygılı bağlanma stilleri sergilendiğini ölçmek adına kişisel rapor yöntemi uygulanmaktadır. Adult Attachment Interview olarak bilinen bu ölçekte yetişkin bağlanma stilleri iki boyutlu olarak ele alınır (bkz. Brennan, Clark ve Shaver, 1998). Yakınlık ile söz konusu bir rahatsızlığı yansıtan çekingen tipi bağlanmayı değerlendirirken kullanılan tipik ögeler, “bana çok yakın olduğunda gergin hissediyorum”, “Başkaları tarafından terk edilmekten nadiren endişe duyarım”dır. Terk edilme ve reddedilme temalı endişenin kaynağını değerlendirmek için kullanılan bir ölçektir. Bu ölçekler, ilişki sonuçlarına dair öfke, sıkıntı, ve davranış gibi birçok etmeni irdelemek amaçlıdır (Simpson, Rholes & Phillips, 1996).

Ainsworth ve arkadaşları (1978) bebeklerin yabancılara karşı verdikleri tepkileri göz önünde bulundurarak, bağlanma kalıplarını araştırmak için kullanmışlardır. Bu doğrultuda, güvenli bağlanma çeşidinde çocuğun bakıcısından/annesinden ayrıldığında hafif sıkıntı gösterdiği görülmüştür. Bu durumda bakıcı geri dönüp çocuğa tekrar konfor sağladığında onu kolayca sakinleştirerek eski haline döndürebilmektedir. Yabancı birine karşı bakıcı tercih edilmektedir. Yabancı yaklaştığında yoğun reaksiyon vermemekle

beraber bir zaman sonra alıştığı ve mevcut aktivitesi olan oyuncaklarla oynamaya devam ettiği görülmektedir. Böylelikle güven ortamında büyüdüğü ve hayatına giren yabancılara da aynı güvenle yaklaşabildiği anlaşılmaktadır. Güvenli olarak bağlanmış bebeklerin davranışları incelendiğinde sahip oldukları rahatlık, huzur ve bakıcıyı güvenlik üssü gibi görme halinin Bowlby'in teorisinin çıkışı olduğunu söylemek mümkündür. Oluşturulmuş yapay mekanda oyuncakları ile oynayan çocuğu izleyen bakıcı odadan ayrıldığında kısa süreli bir huzursuzluk yaşar ve bakıcı odaya geri döndüğünde tekrar oyununa ve etrafı keşfetmeye devam eder.

Güvenli bağlanmada üzerinde durulması gereken öncelikli etmen, bakıcıyla günlük hayat seyrinde gerektiği her an/ihtiyaç halinde irtibat halinde olabilmesi, ihtiyacına karşılık verilmesi durumudur. Çocuk böylelikle ihtiyacını zamanında karşılayan ve gerektiğinde yanında olan bakıcının varlığını içselleştirmekte ve ona güvenmektedir. Bunun aksine rutin hayatında kaygılı/kararsız olarak güvensiz bağlanmış bir çocuğun bakıcısı çocuğun ihtiyaç hallerine duyarsız kalmış ve genel itibariyle herhangi bir tepki göstermemiştir. Böylelikle çocuk tam olarak nasıl davranması gerektiğine karar verememekle beraber ihtiyaçları karşılanmadığı ve ilgilenilmediği için stres altında kalmaktadır. İlgisizliği kendi değersizliği ile anlamlandırma durumunda içinden çıkılması zorlaşan bir tür öz saygı ve öz değer problemi gün yüzüne çıkabilir. Bowlby'in yapmış olduğu deneyde kaygılı/kararsız çocuklar bakıcı odadan çıkar çıkmaz bakıcının yokluğundan ötürü o kadar telaş yaşarlar ki önlerinde sunulmuş oyuncaklarla ilgilenemezler bile, dolayısıyla keşfetme ve gelişimleri durur. Yaşadıkları stres ve kaygı aktivitelerinin önüne geçer. Bu sebeple bebeğin gelişimi ve ileride yaşayacağı problemler dolayısıyla istenmeyen bir durumdur (Campos ve ark., 1983).

Güvensiz bağlanma için iki tip söz konusudur; bunlardan biri çekingen diğeri dirençli bağlanmadır. Birincisinde, çocuk bakıcısı ile aktif olarak temas kurmaz, ona bakmaya ihtiyaç duymaz ya da zamansız olarak tamamen temastan kaçınır. Bu kaçınmanın psikolojik temelli olduğu düşünülmektedir. Dirençli tipde de, bebek ayrılık konusunda çok sıkıntılı olur ve tekrar kavuşma söz konusu olana dek konfora ulaşması oldukça zordur.

Kaygılı/kaçınmacı bağlanma rutin hayat içinde çocuğun rahatlama ve gevşemesine yönelik bir tutum sergilemeyen bakıcının varlığı doğrultusunda kabul edilir dolayısıyla

çocuğun istek anlarında ya görmezden gelinmiş ya da reddedilip ona karşı durulmuştur. Bedensel temas ve ilgi bu denli önemliyken yarattığı mahrumiyet sonradan tüm yaşamını etki altına alacak bir dizi sorun yaratacaktır.

Bireyin ilerleyen zamanda, günlük yaşamında başına gelen olaylarda sergileyeceği tutum, bağlanma sisteminin dinamikleri ve doğumdan itibaren yerleşen güvenlik ihtiyacı doğrultusunda, güvensiz bağlanmadan ziyade güvenli bağlanma olma ihtimali taşır. Güvenli bağlanmaya dair söz konusu olan bu yüksek ihtimal, daha işlevsel oluşu ile de ilgili ele alınabilir. Çünkü bireylerin doğuştan getirdiği ihtiyaçlar doğrultusunda temel istekleri genel itibariyle güvende olmak ve stresten olabildiğince uzak kalmaktır (Main, 1990).

Literatürde bağlanma modellerine dair yapılan araştırmalar yaygınlık, sıklık ölçümlerken sonuç değerlendirmeleri ile daha çok güvenli bağlanmayı amaç göstermekte ve olumlamaktadır. Bu nedenle olması gerekenin “güvenli bağlanma” tipi olduğu farz edilmektedir (Fletcher, 2002). Oysa literatürde gerekli önem verilmiyor olsa da güvensiz bağlanma tiplerinin de oldukça fazla çocuğu etkilediği düşünülmektedir (Fletcher, 2002). Bu doğrultuda yapılmış birçok araştırma, bebeklik döneminde elde edilen ve içselleştirilen bağlanma biçimlerinin ömür boyu devam ettiği ve kişinin yaşamında benzerlik gösterdiğini saptamıştır (Daniel ve Taylor, 2001).

1.9. İlgili Araştırmalar

Literatüre bakıldığında aile, eş seçimi ve evlilikle alakalı birçok değişkeni kapsayan, bireylerin gerek sosyal, gerek psikolojik farklılıklarını göz önünde bulunduran araştırmalar yapıldığı görülmektedir.

Örneğin; 1614 katılımcı öğrenciyle, İstanbul Üniversitesinde, Tütengil (1978) tarafından yapılan araştırmaya bakıldığında aile ve evlilik konusuna olan genel yaklaşımla alakalı birçok anlamlı ipucu görülmektedir. Yapılan bu araştırmada öğrencilerin %75.3'ü karşılıklı anlaşmanın evlilikte çok önemli olduğunu savunurken, katılımcıların %45.6'sı evliliğin temel sebebinin, halk arasında “yol arkadaşı” diye tabir edilen duygusal ve fiziksel bağlılık ilişkisi kurabilecek birisine olan ihtiyaçtan ileri geldiğini düşünmektedir. Yine aynı araştırmaya göre ailenin %49.4 oranında toplumun temel yapı taşı olduğu da belirtilmiştir.

Bireylerin eş seçimindeki önceliklerini sıralamak için de bugüne kadar onlarca araştırma yapılmıştır ve sonuçlar, fikirlerin zamana, topluma göre değişebildiğini fakat genel manada bir zıtlık bulunmadığını işaret etmektedir.

1939 yılında yapılan, “eş seçiminde önem arz eden özellikler” araştırmasını, üniversite öğrencileriyle tekrar eden Hoyt ve Hudson’ın(1981) çalışmasına bakacak olursak; erkeklerin 1939 yılında evlenecekleri kişinin sahip olmasını istedikleri özellikleri sıralarken; güvenilirlik, duygusal kararlılık ve fiziki güzelliği ön planda tuttuklarını görürüz. Aynı araştırmanın 1981 yılın sonuçlarındaysa; duygusal kararlılık, karşılıklı etkileşim, güvenilirlik, erkeklerin aradığı ilk üç özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine aynı araştırmanın kadınlarla ilgili sonuçlarına baktığımızdaysa 1939’da duygusal kararlılık, güvenilirlik, çalışkanlık sıralaması görülürken, 1981’de karşılıklı etkileşim, duygusal kararlılık ve güvenilirlik sıralaması ön plana çıkmıştır. Yine üniversite öğrencileriyle yapılan başka bir araştırmaya göre, evlenilecek kişide aranılan öncelikli özellikler; güvenilirlik, zeka, anlayışlılık, olgunluk, canayakınlık, iyi eğitim, sorumluluk bilinci olarak sıralanmıştır (Bilen 1993).

Uraz’ın.(1979) 111 Hacettepe Üniversitesi öğrencisiyle yapmış olduğu çalışmadaysa, evlenilecek kişiyle ilgili 9 adet beklenti başlığının olduğu saptanmıştır. Bu başlıklarsa şöyledir; karakteristik özellikler, evlilik ilişkileri, dış görünüş, sosyal yeterlilik, duygusal özellikler, ekonomik tutum, ekonomik yeterlilik, ideoloji ve manevi değerler.

Yapılan başka bir araştırmadaysa Sprecher, Sullivan ve Hatfield (1994) demografik değişkenler göz önüne alındığında eş seçimi kararlarının nasıl etkilendiğini, 19-35 yaş aralığında, 1329 kişiye sordukları sorularla çözümlenmeye çalışmıştır. Araştırmanın sonuçları, erkeklerin fiziksel çekiciliği kadınlara kıyasla daha fazla önemsediklerini gösterirken, yaş- kazanç ve eğitim durumu hakkında her iki cinsin de genel manada erkeğin üstünlüğünden taraf oldukları belirlenmiştir. 28-35 yaş aralığındaki kadın ve erkekler evlenecekleri kişinin yaş olarak kendilerinden ufak olmasını diğer yaş gruplarına kıyasla daha fazla istediklerini belirtirken, erkeğin kazancının kadının kazancından az olmasını en fazla isteyen grubun 23-27 yaş arasındaki kadınlar olduğu gözlemlenmiştir. Evlenilecek kişinin başka bir ırktan olmasını erkekler kadınlara göre daha fazla tercih ederken, yine evlenilecek kişinin çocuklu olup olmaması erkeklere oranla 28-35 yaş arası kadınlarda daha az önem arz etmektedir.

California State Üniversitesi öğrencileriyle yapılan, flört ve eş seçimiyle alakalı bir başka araştırmada, dinsel, cinsel, yaş, aile, ırk, zeka gibi özelliklerin 0 ile 10 arasında önem puanlamasına tabi tutulmasından çıkan sonuçlara göreyse birbirine benzer özelliklerin kadınlarda da erkeklerde de fazlaca önemsendiği tespit edilmiştir. Flört ilişkisinde kadınlar erkeklere oranla partnerlerinin eğitim ve iş statülerini daha fazla önemserken, erkekler fiziksel özellikleri kadınlara göre daha fazla vurgulamışlardır. Konu eş seçimi kapsamında irdelendiğinde; kadınların dini yaklaşımın önemini, aile statülerinin benzerliğini, eğitim ve ekonomik değerlerin de uyumunu ön planda tuttıkları görülmüştür. Tüm gruba yöneltilen benzerliklerin evliliğin mutluluğunu etkileyip etkilemeyeceği sorusuysa, herkes tarafından ortak olarak benzerliklerin evliliğin mutluluğunu olumlu yönde etkileyeceği şeklinde yanıtlanmıştır (Knox, Zusman, Nieves 1997).

Uludağ üniversitesi öğrencileri arasında yapılan, karakteristik- fiziksel özellikler, ailelerin sosyoekonomik- sosyokültürel statüleri, kişilerin sosyokültürel düzeyleri, sosyal statü, ideolojik yaklaşımlar gibi başlıklar çerçevesinde değerlendirilen bir başka araştırmada ise sonuçlarına göre, erkekler evlenecekleri kişiyle ilgili kriterleri belirlerken ilk sıraya sevgiyi, ikinci sırayaysa kişiliği koyarken, kadınlar ilk sıraya kişiliği, ikinci sıraya sevgiyi yerleştirmiştir. Yine aynı araştırma kadın öğrencilerin sosyal statüye verdikleri önem 5. Sırada yer alırken, erkeklerdeyse aynı husus son sırada yer almaktadır (Aytaç ve Bayram 2001).

Ceylan (1994) ve Durmazkul'un (1991) yıllarında birbirinden farklı üniversitelerde ve gruplarla yaptıkları eş seçimi tercihleri konulu araştırmalara bakıldığında da genel manada benzerlikler görülmektedir. Her iki öğrenci grubu da evlenecekleri kişiyi kendileri seçmekten yana olurken, erkeklerin kadınlardan daha küçük yaşta olmaması da tercihler arasında ifade edilmiştir.

BÖLÜM 2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, çalışma grubunda yer alan kişilerin romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları ile yakın ilişkilerdeki yaşantıları arasındaki ilişkiyi incelemek üzere ilişkisel tarama modeli esas alınarak oluşturulmuştur. İlişkisel tarama modelleri, iki ve ya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2002).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan evli çiftler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ilinde bulunan Minik Academy Anaokulu velileri ve onlar vasıtasıyla ulaşılmış 100 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcı 100 çiftin (100 erkek, 100 kadın) Romantizm ve Eş Seçimi Tutumları ile Yakın İlişkilerdeki Yaşantıları ilişkisi araştırılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ) (Dyadic Adjustment Scale, DAS) evli çiftler tarafından algılanan “Evlilik Kalitesini” değerlendirmek adına oluşturulmuştur. Toplamda 32 madde mevcuttur (Fışıloğlu ve Demir, 2000). Orjinali, Spanier tarafından geliştirilmiş ve “Evlilik Uyumunu” ölçmek adına güvenilir ve geçerli bir ölçüm olduğu kabul edilmiştir. Bu sebeple “Çiftler Uyum Ölçeği” evlilik yaşamının kalitesini belirlemede en sık kullanılan yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir (Spanier, 1976; Spanier ve Thompson, 1982). Eşler arası doyum alt ölçeği negatif ve pozitif düşünce ve iletişim tarzlarını; eşler arası fikir birliği alt ölçeği evlilik ile ilgili konulardaki anlaşma ve uzlaşma düzeyini; eşler arası bağlılık alt ölçeği eşlerin birlikte geçirdikleri zaman ve konuşmaların niteliğini ve son olarak duygusal ifade alt ölçeği eşlerin birbirlerine sevgi gösterme davranışlarının niteliğini ölçmeyi amaçlar. Toplam 32 soru içeren ölçekte, “her zaman”dan, “hiçbir zaman”a kadar 0-7 arası puanlar ile derecelendirme söz konusudur. 30 soru için durum böyleyken diğer 2 soru için sadece evet veya hayır cevabı ile ilişkilendirilen 0 veya 1 den oluşan puanlama sistemi söz konusudur. Ölçeğin Toplam Puanı 0-151 arasındadır. Alınan puan arttıkça ilişkinin kalitesini ifade

etmektedir. Ölçeğin, Fışıloğlu ve Demir (2000) tarafından Türk örnekleme için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında; puan ortalaması erkeklerde 103.7 (S.D.=18.8) ve kadınlarda 105.2 (S.D.=18.4) olmak üzere ortalama 104.5 (S.D.=18.6) olarak ifade edilmiştir. Türk örnekleminde ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik sonucu orijinal sonuca gayet yakın şekilde 0.92 olarak saptanmıştır. Ayrıca alt ölçeklerin güvenilirlik sonuçları 0.75 ile 0.83 arasında belirtilmiştir.

Çalışmada, bağlanma tarzları, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-I ile ölçülmüştür. Brennan ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen YİYE-I, yakın ilişkilerdeki bağlanmada yaşanan kaygıyı ve başkalarından kaçınmayı ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçek, toplam 36 maddeden oluşmakta ve her bir boyut (kaygı ve kaçınma boyutları), 18'er madde ile ölçülmektedir. Bu ölçekte, katılımcılar her bir maddenin kendilerini ne oranda tanımladığını yedi basamaklı ölçek üzerinde değerlendirmişlerdir. Bu maddeler 1 = beni hiç tanımlamıyor, 7 =tamamıyla beni tanımlıyor arasındadır. Sümer (2006) tarafından ölçeğin faktör yapısı incelendiğinde 'kaygılı ve kaçınmalı bağlanma' olmak üzere iki boyut elde edilmiştir. Her iki boyutun da yüksek düzeyde güvenilirlik katsayısına sahip olduğu ifade edilmiştir (kaygı için .86 ve kaçınma için .90).

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği ise Cihan-Güngör, Yılmaz ve Balcı-Çelik (2011) tarafından uyarlanan 32 maddelik bir ölçektir. 5'li Likert (1= Hiç Katılmıyorum , 5= Tamamen Katılıyorum) tipi soru tarzına sahiptir. Ölçekten alınabilecek puan 28 ile 140 arasında değişmektedir. Ölçekteki, 10, 6, 29, 16 ve 24. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. maddeleri çeldirici maddeler olup, puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Ölçeğin güvenilirliği iki ayrı yöntemle saptanmıştır. İlk olarak Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve $\alpha=.65$ olarak belirtilmiştir. REST Ölçeği'nin alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları ise, .33 ile .98 aralığında değişmektedir. Diğer taraftan, iki hafta ara ile yapılan test-tekrar test yöntemi sonucu Pearson korelasyon katsayısı .61 olarak saptanmıştır. Böylelikle, ölçeğin yedi alt boyuttan oluştuğu, 28 madde ve dört çeldirici maddeyi içeren 32 maddelik bir ölçek olduğu belirtilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan çiftlere öncelikli olarak çalışmanın amacı anlatılmış ve kişilere ait bilgilerin deşifre edilmeyeceği açıklanmıştır. Bununla birlikte, çalışmanın gönüllüğü,

istendiği zaman yarıda bırakılabileceği belirtilmiştir. Katılımcılar araştırmada ölçekleri ortalama 30 dakikada cevaplamışlardır. Herhangi bir süre kısıtlaması olmamıştır. Uygulamalar kurum içerisinde yapılmıştır.

2.5. Verilerin özömlenmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçeklere ilişkin puanların evli çiftler aralarındaki farkın belirlenmesi eşleşmiş grup t-testi ile analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmaya dahil edilen kadınların 26'sının (%26,0) 20-30 yaş, 52'sinin (%52,0) 31-40 yaş, 22'sinin (%22,0) 40 yaş üstü olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen erkeklerin 18'inin (%18,0) 20-30 yaş, 52'sinin (%52,0) 31-40 yaş, 30'unun (%30,0) 40 yaş üstü olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen kadınların eğitim düzeyleri incelendiğinde; 31'inin (%31,0) ilkokul, 11'inin (%11,0) ortaokul, 13'ünün (%13,0) lise, 38'inin (%38,0) lisans, 7'sinin (%7,0) yüksek lisans mezunu olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen erkeklerin eğitim düzeyleri incelendiğinde; 47'si (%47,0) lise, 45'i (%45,0) lisans, 8'i (%8,0) yüksek lisans mezunu olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen kadınların sosyoekonomik düzeyleri incelendiğinde; 9'unun (%9,0) kötü, 8'inin (%8,0) orta, 60'ının (%60,0) iyi, 23'ünün (%23,0) çok iyi olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen erkeklerin ekonomik durum düzeyleri incelendiğinde; 12'sinin (%12,0) kötü, 10'unun (%10,0) orta, 52'sinin (%52,0) iyi, 26'sının (%26,0) çok iyi olduğu saptandı.

Çalışmaya dahil edilen çiftlerin evlenme şekli incelendiğinde; 22'sinin (%22,0) flört, 78'inin (%78,0) görücü usulü ile evlendiği saptandı.

Çalışmaya dahil edilen çiftlerin evlenme süresi incelendiğinde; 59'unun (%59,0) 10 yıl ve altı, 27'sinin (%27,0) 11-20 yıl, 14'ünün (%14,0) 20 yıl üstü evli oldukları saptandı.

Çalışmaya dahil edilen çiftlerin çocuk sahibi olma durumu incelendiğinde 7'sinin (%7,0) hayır, 93'ünün (%93,0) evet dediği saptandı.

Örneklem grubunun sosyodemografik özellikleri tablo 1' de gösterilmiştir.

Tablo 1
Evli Çiftlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Kadın Yaş	20-30 Yaş	26	26,0
	31-40 Yaş	52	52,0
	40 Yaş üstü	22	22,0
	Toplam	100	100,0
Erkek Yaş	20-30 Yaş	18	18,0
	31-40 Yaş	52	52,0
	40 Yaş üstü	30	30,0
	Toplam	100	100,0
Kadın Eğitim Düzeyi	İlkokul	31	31,0
	Ortaokul	11	11,0
	Lise	13	13,0
	Lisans	38	38,0
	Yüksek Lisans	7	7,0
	Toplam	100	100,0
Erkek Eğitim Düzeyi	Lise	47	47,0
	Lisans	45	45,0
	Yüksek Lisans	8	8,0
	Toplam	100	100,0
Kadın Ekonomik Durumu	Kötü	9	9,0
	Orta	8	8,0
	İyi	60	60,0
	Çok İyi	23	23,0
	Toplam	100	100,0
Erkek Ekonomik Durumu	Kötü	12	12,0
	Orta	10	10,0
	İyi	52	52,0
	Çok İyi	26	26,0
	Toplam	100	100,0
Evlenme Şekli	Flört	22	22,0
	Görücü Usülü	78	78,0
	Toplam	100	100,0
Evlilik Süresi	10 Yıl Ve Altı	59	59,0
	11-20 Yıl	27	27,0
	20 Yıl üstü	14	14,0
	Toplam	100	100,0
Çocuk Sahibi Olma Durumu	Hayır	7	7,0
	Evet	93	93,0
	Toplam	100	100,0

3.1. Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyine İlişkin Bulgular

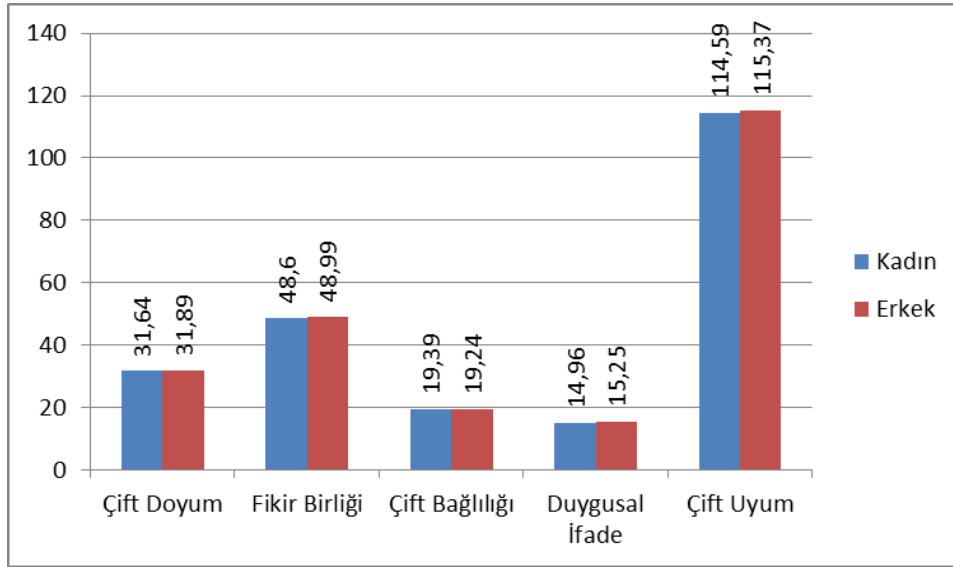
Kadınlarda duygusal ifade ile erkeklerde duygusal ifade ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-1,998$; $p<.05$). Kadınlardaki duygusal ifade ortalaması ($\bar{x}=14,960$) erkeklerdeki duygusal ifade ortalamasından ($\bar{x}=15,250$) düşüktür.

Tablo 2

Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyinin Ortalaması

Ölçümler	Kadın		Erkek		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Çift Doyum	31,640	4,172	31,890	4,404	100	-1,380	0,171
Fikir Birliği	48,600	5,065	48,990	5,321	100	-1,225	0,224
Çift Bağlılığı	19,390	3,607	19,240	3,539	100	0,779	0,438
Duygusal İfade	14,960	2,853	15,250	2,949	100	-1,998	0,048
Çift Uyum	114,590	7,839	115,370	8,089	100	-1,634	0,106

Kadınlarda doyum ile erkeklerde doyum ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p<.05$).

Şekil 1. Evli Çiftlerde Çift Uyum Düzeyine İlişkin Diyagram

3.2. Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Bulgular

Kadınlarda Çaba Göstermeme ile erkeklerde Çaba Göstermeme ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,714$; $p<.05$). Kadınların çaba göstermeme ortalaması ($\bar{x}=15,190$) erkeklerin çaba göstermeme ortalamalarından ($\bar{x}=14,720$) yüksektir.

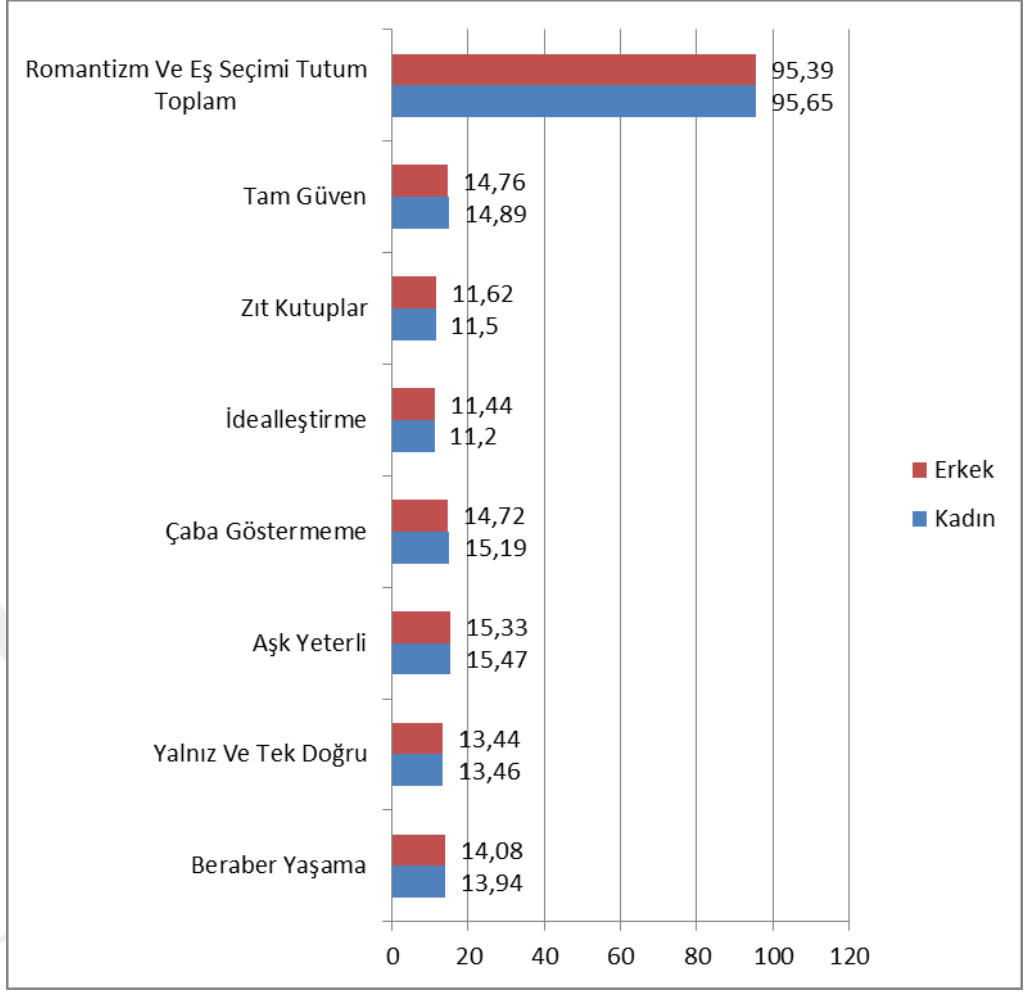
Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinden elde edilen bulgular bağlamında, kadınların beraber, yalnız ve tek yaşama ile erkeklerin beraber, yalnız ve tek yaşama ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Benzer şekilde, hem kadın hem erkek için “aşk yeterli” alt boyutlarında ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 3

Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyinin Ortalaması

Ölçümler	Kadın		Erkek		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
Beraber Yaşama	13,940	2,643	14,080	2,894	100	-0,736	0,463
Yalnız Ve Tek Doğru	13,460	2,372	13,440	2,607	100	0,107	0,915
Aşk Yeterli	15,470	2,447	15,330	2,617	100	0,789	0,432
Çaba Göstermeme	15,190	2,390	14,720	2,598	100	2,714	0,008
İdealleştirme	11,200	2,590	11,440	2,917	100	-1,314	0,192
Zıt Kutuplar	11,500	2,627	11,620	2,399	100	-0,645	0,520
Tam Güven	14,890	2,617	14,760	2,598	100	0,763	0,447
Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Toplam	95,650	6,694	95,390	7,283	100	0,558	0,578

Diğer alt boyutlar olan idealleştirme, zıt kutuplar, tam güven, romantizm ve eş seçimi tutum ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Şekil 2. Evli Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Diyagram

3.3. Evli Çiftlerde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Düzeyine İlişkin Bulgular

Kadınlarda kaygılı bağlanma ile erkeklerde kaygılı bağlanma ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,587$; $p < .05$). Kadınlarda kaygılı bağlanma ortalaması ($\bar{x}=88,840$) erkeklerde kaygılı bağlanma ortalamasından ($\bar{x}=90,790$) düşüktür.

Kadınlarda kaçınan bağlanma ile erkeklerde kaçınan bağlanma ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p < .05$).

Kadınlarda güvenli bağlanma ile erkeklerde güvenli bağlanma ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p < .05$).

Tablo 4
Evli Çiftlerde Yakın İlişkilerde Yaşantılar Puan Ortalaması

Ölçümler	Kadın		Erkek		N	t	p
	Ort	Ss	Ort	Ss			
YİYE Kaygılı Bağlanma	88,840	6,693	90,790	8,850	100	-2,587	0,011
YİYE Kaçınan Bağlanma	38,630	4,232	38,600	4,481	100	0,051	0,959
YİYE Güvenli Bağlanma	43,730	4,325	43,400	4,188	100	0,764	0,447

3.4. Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçim Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki ve Cinsiyete Göre Bulgular

Tablo 5
Erkeklerde Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki

		ÇD	FB	ÇB	Dİ	ÇU	BY	YD	AY	ÇG	İdeal	ZK	TG	RES	Kayg	Kaç
FB	r	-0,17	1,00													
	p	0,08	0,00													
ÇB	r	0,12	-0,04	1,00												
	p	0,24	0,68	0,00												
Dİ	r	0,11	-0,06	0,08	1,000											
	p	0,26	0,55	0,46	0,00											
ÇU	r	0,52**	0,52**	0,50**	0,42**	1,00										
	p	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										
BY	r	-0,22*	0,03	-0,10	-0,04	-0,15	1,00									
	p	0,03	0,77	0,35	0,70	0,13	0,00									
YD	r	-0,03	-0,16	-0,06	0,10	-0,11	0,03	1,00								
	p	0,74	0,12	0,57	0,31	0,28	0,76	0,00								
AY	r	-0,11	-0,08	-0,09	0,10	-0,11	0,19	0,33**	1,00							
	p	0,27	0,45	0,40	0,31	0,27	0,06	0,00	0,00							
ÇG	r	-0,01	-0,13	0,17	-0,12	-0,05	-0,06	0,06	0,02	1,00						
	p	0,97	0,21	0,08	0,24	0,61	0,58	0,57	0,82	0,00						
İdeal	r	-0,02	-0,04	-0,15	0,07	-0,08	-0,00	-0,05	0,02	0,04	1,00					
	p	0,84	0,68	0,13	0,51	0,43	0,97	0,62	0,87	0,70	0,00					
ZK	r	-0,04	0,08	0,05	0,03	0,06	0,14	0,03	0,03	-0,12	0,08	1,00				
	p	0,68	0,44	0,64	0,77	0,55	0,17	0,79	0,77	0,22	0,42	0,00				
TG	r	0,00	0,06	-0,14	-0,10	-0,06	0,12	-0,16	-0,17	-0,19	-0,11	-0,00	1,00			
	p	0,99	0,56	0,18	0,33	0,59	0,25	0,12	0,09	0,05	0,27	0,99	0,00			
RES	r	-0,16	-0,09	-0,12	0,02	-0,19	0,54**	0,44**	0,52**	0,27**	0,39**	0,39**	0,17	1,00		
	p	0,11	0,40	0,23	0,87	0,06	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,09	0,00		
Kayg	r	0,10	-0,08	0,12	-0,07	0,03	0,01	-0,00	-0,01	0,08	-0,01	0,05	-0,17	-0,02	1,00	
	p	0,31	0,43	0,25	0,52	0,77	0,95	0,98	0,91	0,46	0,93	0,65	0,09	0,81	0,00	
Kaç	r	-0,03	0,06	-0,06	-0,03	-0,01	-0,02	0,03	-0,06	0,04	-0,10	-0,20*	-0,03	-0,12	0,07	1,00
	p	0,78	0,53	0,54	0,73	0,89	0,84	0,77	0,56	0,66	0,34	0,04	0,76	0,24	0,47	0,00
Güv	r	0,09	-0,07	0,01	-0,02	0,00	-0,09	-0,11	-0,01	-0,13	-0,05	-0,18	-0,01	-0,21*	0,23*	0,39**
	p	0,39	0,52	0,90	0,86	0,97	0,37	0,29	0,93	0,19	0,59	0,07	0,93	0,04	0,02	0,00

Kısaltmalar: ÇD: Çift Doyum, FB: Fikir Birliği, ÇB: Çift Bağlılığı, Dİ: Duygusal İfade, ÇU: Çift Uyum, BY: Beraber Yaşama, YD: Yalnız ve Tek Doğru, AY: Aşk Yeterli, ÇG: Çaba Gösterme, İdeal: İdealleştirme, ZK: Zıt Kutuplar, TG: Tam Güven, RES: Romantizm ve Eş Seçimi, Kay: Kaygılı Bağlanma, Kaç: Kaçınan Bağlanma, Güven: Güvenli Bağlanma (* $p < .05$, ** $p < .01$)

Erkeklerde çift uyum ve yine erkeklerde çift doyum ortalamaları arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.523$; $p<0.05$). Erkeklerde çift uyum ve fikir birliği ortalamaları arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.522$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde çift uyum ve çift bağlılığı arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.501$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde çift uyum ve duygusal ifade arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.419$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde beraber yaşam ve çift doyum arasında çok zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.218$; $p=0,029<0.05$). Erkeklerde aşk yeterli ifadesi ile yalnız ve tek doğru alt boyutu ortalamaları arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.328$; $p=0,001<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve beraber yaşama arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.543$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ile yalnız ve tek doğru altboyutu arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.442$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve aşk yeterli ifadesi ortalamaları arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.516$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve çaba göstermeme arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.268$; $p=0,007<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve idealleştirme arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.388$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve zıt kutuplar arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.392$; $p=0,000<0.05$). Erkeklerde Kaçınan Bağlanma ve zıt kutuplar altboyutu ortalamaları arasında çok zayıf düzeyde, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.204$; $p<0.05$). Erkeklerde Güvenli Bağlanma ve romantizm ve eş seçimi tutum ortalamaları arasında çok zayıf düzeyde, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.208$; $p=0,038<0.05$). Erkeklerde Güvenli Bağlanma ve kaygılı bağlanma arasında çok zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.232$; $p<0.05$). Erkeklerde Güvenli Bağlanma ve kaçınan bağlanma arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.388$; $p<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p<0.05$).

Tablo 6
Kadınlarda Çift Uyum, Çiftlerde Romantizm ve Eş Seçimi Tutum, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Arasındaki İlişki

		ÇD	FB	ÇB	Dİ	ÇU	BY	YD	AY	ÇG	İdeal	ZK	TG	RES	Kayg	Kaç
FB	r	-0,20	1,00													
	p	0,05	0,00													
ÇB	r	0,07	0,01	1,00												
	p	0,50	0,93	0,00												
Dİ	r	0,15	-0,01	-0,01	1,00											
	p	0,13	0,92	0,92	0,00											
ÇU	r	0,49**	0,54**	0,50**	0,43**	1,00										
	p	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00										
BY	r	-0,17	-0,08	0,03	0,09	-0,10	1,00									
	p	0,08	0,45	0,74	0,40	0,34	0,00									
YD	r	-0,03	-0,00	-0,06	-0,06	-0,07	-0,02	1,00								
	p	0,77	0,98	0,53	0,55	0,50	0,85	0,00								
AY	r	-0,02	-0,02	-0,03	0,13	0,01	0,26**	0,25*	1,00							
	p	0,84	0,85	0,79	0,21	0,92	0,01	0,01	0,00							
ÇG	r	-0,14	-0,11	-0,01	-0,05	-0,17	0,05	0,04	0,10	1,00						
	p	0,17	0,29	0,94	0,61	0,10	0,62	0,71	0,33	0,00						
İdeal	r	0,10	0,02	-0,02	0,05	0,08	-0,05	0,03	-0,02	-0,03	1,00					
	p	0,31	0,82	0,87	0,64	0,43	0,65	0,77	0,88	0,79	0,00					
ZK	r	-0,01	0,10	0,20*	0,06	0,17	0,09	-0,01	-0,13	-0,25*	0,03	1,00				
	p	0,90	0,32	0,04	0,58	0,09	0,36	0,92	0,21	0,01	0,75	0,00				
TG	r	-0,02	-0,07	0,00	-0,19	-0,13	-0,02	-0,03	-0,14	-0,12	-0,03	0,02	1,00			
	p	0,86	0,47	0,99	0,06	0,21	0,87	0,75	0,16	0,24	0,75	0,87	0,00			
RES	r	-0,11	-0,06	0,05	0,01	-0,07	0,51**	0,45**	0,48**	0,27**	0,36**	0,31**	0,27**	1,00		
	p	0,28	0,57	0,60	0,96	0,50	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00		
Kayg	r	0,14	-0,03	-0,13	0,15	0,05	-0,06	0,20*	0,07	-0,01	0,22*	0,09	-0,19	-0,06	1,00	
	p	0,17	0,78	0,19	0,15	0,64	0,57	0,05	0,48	0,90	0,03	0,39	0,05	0,57	0,00	
Kaç	r	0,02	0,07	-0,16	-0,14	-0,07	-0,03	-0,05	-0,08	-0,03	0,01	0,09	0,02	-0,02	0,00	1,00
	p	0,81	0,49	0,11	0,15	0,50	0,77	0,63	0,40	0,80	0,89	0,36	0,84	0,85	0,97	0,00
Güv	r	-0,03	-0,04	0,11	0,13	0,06	0,03	-0,04	0,04	0,00	-0,07	0,10	0,07	0,05	0,04	-0,18
	p	0,75	0,70	0,30	0,18	0,59	0,80	0,68	0,69	0,98	0,48	0,34	0,51	0,65	0,68	0,08

Kısaltmalar: ÇD: Çift Doyum, FB: Fikir Birliği, ÇB: Çift Bağlılığı, Dİ: Duygusal İfade, ÇU: Çift Uyum, BY: Beraber Yaşama, YD: Yalnız ve Tek Doğru, AY: Aşk Yeterli, ÇG: Çaba Gösterme, İdeal: İdealleştirme, ZK: Zıt Kutuplar, TG: Tam Güven, RES: Romantizm ve Eş Seçimi, Kay: Kaygılı Bağlanma, Kaç: Kaçınan Bağlanma, Güven: Güvenli Bağlanma (* $p < .05$, ** $p < .001$)

Kadınlarda Çift Uyumunu ve yine kadınlarda çift doyumunu arasında, orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.493$; $p<0.05$). Kadınlarda Çift Uyumunu ve fikir birliği ortalamaları arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.543$; $p<0.05$). Kadınlarda Çift Uyumunu ve çift bağlılığı arasında, orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.499$; $p<0.05$). Kadınlarda Çift Uyumunu ve duygusal ifade arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki

bulunmaktadır ($r=0.433$; $p<0.05$). Kadınlarda “Aşk Yeterli” ifadesi ve beraber yaşama ortalamaları arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.259$; $p<0.05$). Kadınlarda “Aşk Yeterli” ifadesi ile yalnız ve kadınlarda tek doğru ortalamaları arasında zayıf düzeyde , pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.248$; $p<0.05$). Kadınlarda Zıt Kutuplar ve çift bağlılığı arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.204$; $p<0.05$). Kadınlarda Zıt Kutuplar ve çaba göstermeme ortalamaları arasında çok zayıf düzeyde, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.25$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ve beraber yaşama ortalamaları arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.512$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu ile yalnız ve tek doğru ortalamaları arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.445$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu ve aşk yeterli ifadesine katılım ortalamaları arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.479$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu ve çaba göstermeme arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.271$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum ve idealleştirme ortalamaları arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.364$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm Ve Eş Seçimi Tutumu ve zıt kutuplar arasında zayıf düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.309$; $p<0.05$). Kadınlarda Romantizm Ve Eş Seçimi Tutumu ve tam güven ortalamaları arasında zayıf, düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.272$; $p<0.05$). Kadınlarda Kaygılı Bağlanma ile yalnız ve tek doğru ortalamaları arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönde ve anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.2$; $p<0.05$). Kadınlarda Kaygılı Bağlanma ve idealleştirme arasında çok zayıf,düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.222$; $p<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p<0.05$).

BÖLÜM 4. TARTIŞMA

Bu araştırmada çiftlerin evlilik kararlarına etki eden faktörlerin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya katılan kişilerin Bağlanma Tarzları Ölçeği, Romantizm ve Eş Seçimine Yönelik Tutumlar ve Çiftler Uyumu testlerinden aldıkları puanlar ve yaş, cinsiyet, meslek, gelir düzeyi, çocuk sahibi olma ve benzeri gibi demografik bilgiler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın bulgularının özeti olarak; kadın ve erkek katılımcıların puanları karşılaştırıldığında, anlamı fark Çift Uyum Ölçeğinden alınan genel puanın, Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeğinin Çaba Göstermeme alt ölçeğinden alınan puanın ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ile bulunan kaygılı bağlanmanın cinsiyete göre değiştiği görülmüştür. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre ilişkilerini daha uyumlu olarak ele değerlendirilmektedir. Kadın katılımcıların ise Çaba Göstermeme alt ölçeğinden aldığı puanlar erkek katılımcılara göre daha yüksek olmuştur. Son olarak, erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre kaygılı bağlanmaya daha yatkın olduğu görülmüştür. Korelasyon analizleri ise, erkekler için en güçlü pozitif korelasyon Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu'ndan alınan puanlar ve Beraber Yaşama alt ölçeğinden alınan puanlar arasında bulunmuştur. Çift Doyumu ile Beraber Yaşama alt faktörleri arasında ise negatif yönde bir anlamlı ilişki bulunmuştur. Kadın katılımcılar için ise en güçlü korelasyon değeri Fikir Birliği ve Çift Uyum puanları arasında bulunmuştur. Kaygılı bağlanma tarzı ile İdealleştirme alt ölçeğinden alınan puanlar ise negatif yönde bir korelasyon bulunmuştur. Hem kadın hem erkek katılımcılar için Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinden alınan puanlar, diğer alt ölçeklerle en fazla ilişkisi bulunan değişken olmuştur.

Aile içi ve dışı ilişkilerin kalitesi ile doğrudan ilişkisi olduğu düşünülen evlilik uyumu çalışmak hem literatüre bilgi katmak hem de sosyal çalışmalara katkıda bulunmak adına oldukça önemlidir (Kızıloğlu, 1992). Evlilikte eşler arasındaki uyumu, eşlerin romantizm ve eş seçimine dair inançlarını ve bağlanma tarzlarını inceleyen birçok çalışma vardır. Bu araştırmaların ortak yorumu olarak; eşlerin ortak çözüme ulaşabildiği, birbirlerine duygu ve düşüncelerini rahatça anlatabildiği, romantizm ve eşlerine dair sınırlandırıcı inançları olmayan ve birbiri ile aynı ve/veya uyumlu

bağlanma tarzlarına sahip evliliklerin sağlıklı evlilikler olduğu sonucu çıkarılabilir (Akar, 2005; Aydın, 1998; Birnbaum, Sağlam, 2006).

4. 1. Çiftler Uyum Ölçeğinden Alınan Sonuçların Yorumlanması

Katılımcıların Çiftler Uyum Ölçeğinden aldığı puanlar incelendiğinde, Çift Uyum Ölçeğinden alınan genel puanın en yüksek, Duygusal İfade alt ölçeğinden alınan puanın ise en düşük olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcıların bu ölçekten aldığı puanlar karşılaştırılmış; yalnızca Çift Uyum Ölçeğinden alınan genel puanın cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer alt ölçeklerden alınan puanların cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, kadın ve erkek katılımcıların doyum, fikir birliği, bağlılık ve duygusal ifade olarak birbirlerinden farklılaşmadığı ancak uyum olarak birbirlerine çok yakın değerler almış olsalar da erkeklerin çift uyumunu daha yüksek değerlendirdiği söylenebilir. Çiftler arasındaki uyumun algılanış biçimini ve gücünü ölçen Çift Uyum alt ölçeğinden alınan puanın yüksek olması ve cinsiyete göre değişkenlik göstermesi, çalışmaya katılan katılımcıların çiftleri eşleri ile olan evliliklerini uyumlu gördüğünü ve erkeklerin bu duruma daha olumlu baktığı şeklinde yorumlanabilir.

Uyum kavramının içine aldığı ve etkileyip ve/veya etkilendiği birkaç kavram vardır; bunlar ilişkiden alınan doyum, çiftler arasındaki fikir birliği, çiftlerin birbirlerine ne kadar bağlı olduğu ve çiftlerin duygusal ifadelerini ne kadar rahat yapabildiği şeklinde sıralanabilir (Fışiloğlu ve Demir, 2000; Spanier, 1976).

Araştırmada, 151 puan üzerinden değerlendirilen ve yüksek puanların uyumlu bir evliliği işaret ettiği Çiftler Uyum Ölçeği'nin alt faktörlerinden alınan puanlar, cinsiyete göre değişmese de oldukça düşüktür. Bu durum, katılımcıların, uyumlu bir çift olduklarını düşünseler de bağlılık ve duygusal ifade olarak yeterli bir evlilik yapmadıkları yorumunu düşündürmektedir. Kişiler, eşlerinden doyum almadıklarını, fikir birliğine sahip olmadıklarını, eşlerine bağlı olmadıklarını ve duygusal olarak kendilerini rahatça ifade edemediklerini düşünmektedirler. Literatürdeki ortak bir bulgu olarak, çiftler arası iletişim ile doğrudan ilişkili olan fikir birliğinin ve duygusal ifadenin uyumlu evliliğinin önemli birer yordayıcısı olduğu ve bu değişkenlerin çift uyumunu oldukça etkilediği görülmüştür (Akar, 2005; Erbek ve ark., 2005; Malkoç, 2001). Ek

olarak, çiftlerin birbirlerine karşı hissettiği doyum ve bağlılığın çiftler arasındaki uyumu önemli derecede etkilediği düşünülmektedir. İlişkilerinde doyum hisseden ve birbirlerine bağlı olan çiftlerin evliliklerinde daha mutlu olduğu ve buna ek olarak psikolojilerinin de daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür (Sardoğan ve Karahan, 2005).

Çalışmanın bulgularına göre kadın ve erkek katılımcılar bu kavramlar çerçevesinde farklılıklar göstermemektedir; ancak bu ortaklığa rağmen bazı alt ölçeklerden alınan puanların düşük olduğu saptanmıştır. Yani, katılımcılar evliliklerini uyumlu olarak tanımlasalar, bağlanma ve duygusal ifade gibi alt ölçeklerde benzer puan alsalar, uyumlu olsalar da eşlerine bağlı olmadıklarını ve duygusal ifadelerinde rahat olamadıklarını rapor etmişlerdir. Bu şekilde incelendiğinde sonuçların kendi içinde tutarsız olduğu yorumu yapılabilir. Yukarıda bahsedilen kavramlar düşük düzeyde olmasına rağmen çiftler uyumlu birer çift olduklarını rapor etmişlerdir. Bu bulgu, ülkemizde yapılan uyum çalışmalarının sonuçları ile uyumlu bulunmuştur. Ancak evlilik ve uyum ilişkisini inceleyen bu çalışmalar farklı ölçekler kullandığı için ya da ÇUÖ'nün yalnızca toplam puanı ile ilgilenip alt ölçeklerini incelemediği için örnek gösterilebilecek çalışmaların sayısı azalmaktadır.

Çift Uyum Ölçeği'nden genel olarak alınan puanın yüksek; ancak bağlılık ve duygusal ifade alt ölçeklerinden alınan puanların düşük olmasına örnek olarak Gündoğan'ın son dönem çalışması gösterilebilir (2015). Bağlanma tarzları ile çiftler arası uyumu inceleyen bu tez çalışmasında kayıtsız bağlanma tarzı olan kişilerin Çift Uyum Ölçeği'nden aldıkları genel puan en az olurken, güvenli bağlanma tarzına sahip olanların en yüksek olduğu bulunmuştur. Yukarıda bahsedilen bulgularla tutarlı olarak, kişiler bağlanma tarzları fark etmeksizin en düşük puanları bağlılık ve duygusal ifade alt ölçeklerinden almışlardır. Yani yapılan evliliklerde çiftler nasıl bir bağlanma tarzına sahip olduklarından bağımsız olarak, birbirleriyle geçirdikleri zaman, konuşmalar ve sevgi gösterme davranışlarının niteliği bakımından yeterli değildir. İkinci olarak, Kansız ve Arkar'ın (2011) çalışmasının bulguları da benzer noktalara işaret etmektedir. Bu çalışma temel olarak mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumunu üzerindeki etkiyi araştırmayı amaçlasa da katılımcıların ÇUÖ'den aldıkları puanlar gereği bizim çalışmamıza oldukça benzemektedir. Katılımcıların evlilik uyumu puanından aldıkları puan yüksek olmakla beraber; bağlılık ve duygusal ifade alt ölçeğinden alınan puanlar

hem kadın hem de erkek katılımcılar için düşük bulunmuştur. Doyum ve fikir birliği alt ölçeklerinden alınan puanlar ise normaldir. Bizim çalışmamızda olduğu gibi erkek katılımcılar, kadın katılımcılara göre evliliklerini daha uyumlu olarak rapor etmişlerdir; ancak çalışmada bu konu ile ilgili bir analiz yapılamadığından bu farklılığın anlamlı olup olmadığı bilinmemektedir. Araştırmacılar, bağlılık ve duygusal ifadeden alınan düşük puanları şu şekilde yorumlamaktadır; Türk kültüründe erkeklerin duygularını ifade etmekten kaçınmaları çocukluktan beri pekiştirilen bir davranıştır ve ilişkideki erkek duygularını ifade etmedikçe karşısındaki eşi de bu ifade edişten zamanla vazgeçiyor olabilir. Dolayısıyla, kişiler ilişkilerini bu normal olduğu düşünülen durum üzerinden değerlendirdikleri için uyumlu görüyor olabilirler. Ek olarak, bu araştırma ve Gündoğan'ın araştırmasındaki bağlılık alt faktöründeki düşük puanlar da Türkiye'de kişilerin yoğun bir iş temposu ve geçim kaygısı yüzünden evde aileleri ile birlikte kaliteli vakit geçirememesi gösterilebilir.

Çiftler Uyum Ölçeği ile ölçülmesi amaçlanan eşler arasındaki uyum uzun bir süredir evlilik literatürünün ilgisini çekmektedir. Ancak yine de karmaşık bir kavram olan "uyum" kavramının daha kapsamlı ve detaylı olarak tanımlanması gerekmektedir (Fışiloğlu, 2001). Uyum kavramının kapsadığı yukarıda bahsedilen ve ÇUÖ ile ölçülen kavramların yanı sıra ele alınması gereken bazı alt bileşenleri vardır. Soylu ve Kağnıcı'nın (2015) yakın zamanda yürüttüğü çalışmasından hareketle rahat iletişim, empatik eğilim ve çatışma çözme becerileri de bu bileşenlerden sayılabilir. Çiftlerin birbirleriyle rahatça iletişim kurabildiği, ortak karar alınması gereken durumlarda uyumlu bir şekilde fikir birliği yapabildiği ve sorunları olumlu yollarla çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu evlilik olarak kabul edilir (Akar, 2005; Erbek ver ark., 2005). Bu iletişim, eşlerin birbirlerine rahatça fikir, yaşantı ve duygularını paylaşabildiği bir ortamda gelişir. Eğer bir kişi, eşine fikir, yaşantı ve duygularını çekinmeden aktarabiliyorsa ve karşı taraf da aynı şekilde bunları anlayış ile dinleyip ortak yola varılabiliyorsa o evlilikte uyumdan söz edilebilir. Aydın (1998)'a göre, bu tarz bir etkili iletişimin aile içindeki katkıları oldukça fazladır ve şu şekilde sıralanabilir; eşlerin birbirlerini daha iyi tanımaları, davranışların ve fikirlerin uyum kazanması ve çiftlerin hem kendilerine hem de eşlerine saygı duymaları. Rahatça iletişimin kapsadığı alanlar, eşlerin ruhsal, toplumsal ve cinsel beklentilerini de içine aldığı ilişkinin kalitesinin

arttığı görülmektedir (Özgüven, 2000). Sonuç olarak, aralarında sağlıklı iletişim bulunan çiftlerin evliliklerini daha uyumlu görme eğiliminde olduğu görülmüştür.

Özellikle son yıllarda boşanma oranlarının artması (TUIK, 2015), çift ve evlilik terapisine başvuranlarının sayısının artmasıyla hem bu durumların arkasındaki nedenleri anlamak hem de çözümler üretmek amacıyla evlilik konusunda yapılan araştırmalar sıkça artmıştır. Evlilik kavramının psikolojik, sosyolojik, kültürel ve ekonomik izdüşümlerinin incelenmesi ağırlık kazanmıştır. Dolayısıyla evlilik ve çiftler arasındaki uyumu inceleyen çalışmalara sıkça rastlanılmaktadır (Akar, 2005; Malkoç, 2001; Sardoğan ve Karahan, 2005; Şener ve Terzioğlu, 2008). Ek olarak, evlilik uyumunu birçok farklı değişken üzerinden inceleyen çalışmalar hem Türkiye’de hem de yurtdışında oldukça fazladır; cinsel doyum (Kuidaki, 2002), işlevsel olmayan inançlar (Hamamcı, 2005), depresyon (Scott, 2002; Kim, 2012), kişilik özellikleri (Fitzpatrick, 1994; Kansız ve Arkar, 2011; Zoby, 2005). Bu çalışmaların -genellikle ortak vurgusu uyumlu bir evliliğe sahip ailelerin ruhsal olarak da sağlıklı olduğu ve kaliteli bir hayat geçirdiği yönündedir. Bu uyum ve kalite doğal olarak, evliliğin sağlam bir şekilde devam etmesini sağlar ve ailedeki diğer bireylere -özellikle de çocuklara olumlu bir şekilde yansıdığı için sağlıklı nesiller yetiştirmek adına oldukça önemli bir konu olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla evlilik kararı alırken kişilerin çift uyumları üzerinden hareket etmelerini sağlayacak koruyucu programlar geliştirmek ve/veya evlilikten sonra çiftlerin uyumlarını arttıracak programlar oluşturmak oldukça önemlidir.

Bu aşamada, evlilik ve uyum konusunu deneysel bir yöntemle araştıran Kalkan (2002)’in çalışmasında, çiftlerin uyum düzeylerini bir evlilik ilişkisi geliştirme programı ile değiştirip değiştiremeyeceğini araştırmıştır. Bu amaçla katılımcıların evlilik ilişkisi geliştirme programından önceki ve sonraki uyum düzeylerini karşılaştırmıştır. Sonuçlara göre evlilik ilişkisi geliştirme programına katılan katılımcıların katılmayanlara göre -cinsiyetleri fark etmeksizin daha yüksek evlilik uyum düzeyine sahip oldukları bulunmuştur.

Son olarak, çift uyumunun katılımcıların cinsiyetine göre farklılık göstermesi toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden de yorumlanabilir. Türk toplumundaki bu rollere göre erkeklerin içe kapanık, memnuniyetini ya da hoşnutsuzluğunu ifade etmeyen, duygusallaşmayan, fikirlerini açıkça söylemeyen ve sevgisini ifade etmeyen kişiler

olması beklenirken; kadınların dışa dönük, duygu ve düşüncelerini konuşarak aktarmaya çalışan, duygusal ve sevgisini ifade etmeyi seven kişiler olması beklenir (Ingolsby vd, 2005). Beklentilerdeki bu farklılıklar, katılımcıların Çift Uyum Ölçeğinin genel toplam puanında farklılaşmasına neden olmuş olabilir.

4.2. Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinden Alınan Sonuçların Yorumlanması

Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeğinden alınan puanlara dair bulgular ise şu şekilde özetlenebilir; en yüksek puanlar Aşk Yeterli alt faktöründen alınırken, en düşük puanlar İdealleştirme alt faktöründen alınmıştır. Kadın ve erkek katılımcıların bu ölçekten ve bu ölçeğin alt faktörlerinden aldığı puanlar karşılaştırılmıştır. Bulgular, Çaba Göstermeme alt faktörünün cinsiyete göre anlamlı bir şekilde değiştiğini ve kadınların bu alt faktörden daha yüksek puanlar aldığını göstermiştir. Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeğinin genel puanı ve diğer alt faktörlerden alınan puanlar kadın ve erkek katılımcılar için anlamlı bir farklılığa işaret etmemektedir.

Bu sonuçların yorumu olarak, evlilik için aşkın yeterli olduğunun inancı oldukça karşılaşılan bir durum olarak bulunurken; evlenilebilecek yalnızca bir tane ve tek ideal eş olduğuna dayanan inanç ise düşük bulunmuştur. Kişiler genellikle –cinsiyetleri fark etmeksizin aşık olarak evlenmenin mutlu olmak için yeterli olacağını düşünmektedir. Günümüzde bu inancı sağlıklı olduğunu kabul görmektedir: aşık olarak evlenmenin önemli; ancak mutlu ve uyumlu bir evlilik sürdürmek için tek başına yeterli olmadığı belirtilmektedir.(Güngör, Yılmaz & Çelik, 2011). Ek olarak, kadınların erkeklere göre yeterince çabalarsam evlenmek için seçtiğim kişiyle mutlu olurum inancı daha kuvvetli bulunmuştur. Bu durum, Türkiye’deki kadınlardan beklenen cinsiyet rolü için oldukça uygundur. “Yuvayı dişi kuş yapar” inancı ile yetişen kadınlar doğal olarak ilişki için çaba harcamak, uğraşmak ve emek vermek ile mutlu olunacağını, ilişkideki rollerinin çabalama üzerine kurulu olduğunu düşünmektedir (Yıldırım, 2007).

Eş seçiminde önemli bir faktör olarak görülen sınırlandırıcı inançları ölçmek için 2003 yılında Cobb, Larson ve Watson’un geliştirdiği Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu Ölçeğinin psikometrik özelliklerine bakıldığında bizim araştırmamızla tutarlı olmadığı görülmektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bu araştırmada –cinsiyet değişkeninden bağımsız olarak katılımcılar en yüksek puanı Tam Güven alt ölçeğinden alırken, en düşük puanı ise Beraber Yaşama alt ölçeğinden almıştır. Araştırmacılar alt ölçeklerden

alınan puanları kadın ve erkek katılımcılar için karşılaştırmalı istatistik yapmadıkları için bu durumla ilgili bir yorum yapılamamaktadır. Ek olarak, bu ölçeğin Türkiye standardizasyon çalışmasına (Güngör, Yılmaz ve Çelik, 2011) bakıldığında ise kadın ve erkek katılımcıların Tam Güven alt ölçeğinden aldıkları puanların en yüksek puanlar olduğu bulunmuştur. En düşük puanlar ise, kadın katılımcılar için Beraber Yaşama alt ölçeğinden alınırken, erkek katılımcılar için Zıt Kutuplar alt ölçeğinden alınmıştır. Alt ölçeklerin cinsiyet değişkenine göre farklılıklarını inceleyen araştırmacılar, Yalnız ve Tek doğru ve Beraber Yaşama alt ölçeğinin anlamlı bir şekilde kadın ve erkek katılımcılar için farklı olduğunu bulmuşlardır. Kadın katılımcılar Beraber Yaşama alt ölçeğinde erkeklerden daha fazla puan alırken; Yalnız ve Tek doğru ölçeğinde daha az puan almaktadırlar. “Yalnız ve tek doğru” inancına sahip katılımcı, dünyada evlenebileceği tek ve yalnızca bir doğru kişi olduğu anlayışına sahiptir. “Beraber yaşama” inancı, arada evlilik bağı olmadan başlayacak beraber yaşama durumunun evlilikte mutlu olma ihtimalini arttıracığına yöneliktir.

Orijinal çalışma (Cobb, Larson ve Watson, 2003) ve standardizasyon çalışmasının (Güngör, Yılmaz ve Çelik, 2011) bu bulgulara ilişkin yorumlara bakıldığında bu farklılığın kültürel görecelilikten kaynaklandığı söylenebilir. Bu kültürel farklılığa örnek olarak Beraber Yaşama alt ölçeğinin çalışmalar arası değişim göstermesi ele alınabilir. Yurtdışında yapılan çalışmalara göre evlenmeden önce çiftlerin birlikte yaşaması o evliliği güçlendirmekte ve boşanma ihtimalini azaltmaktadır (DeMaris ve Rao, 1992; Kamp Dush, Cohan & Amato, 2003). Ancak Türk popülasyonundaki çalışmalar bu inancın tam tersi nitelikte olduğunu göstermektedir; çünkü evlenmeden önce birlikte yaşamak Türk toplumunda sıkça karşılaşılan, ailelerin izin verdiği ve normal kabul edilen bir durum değildir (Bilen, 2004; Kasapkara ve Kasapkara, 2014).

Ek olarak, bizim çalışmamızın bulgularının bu iki çalışmadan farklı olmasının nedeni çalışmaların örneklem açısından farklı olması olabilir. Orijinal ve standardizasyon çalışmalarında üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi ile ilgili inançları araştırılırken, bizim çalışmamızda evli –çoğunluğu görücü usulü tanışmış kişiler odak noktası olmuştur. Dolayısıyla evlenmemiş kişilerin, evlenmiş ve evliliği hali hazırda deneyimlemiş kişilerden bu inançlar açısından farklılaşması şaşırtıcı bulgu değildir. Örneğin evlenmemiş kişilerin, evlenecekleri kişi ile kuracakları ilişkide güveni

öncüllemesi (Larson, 1992) ve zaten evlenmiş kişilerin evliliğin ideal bir durum olmadığını deneyimlemesi beklenen bir bulgu olarak yorumlanabilir. Bu konuda yapılan çalışmaların ortak bulgusu olarak evlenmemiş, genç yetişkinlerin evliliğe dair olan inançları evlenmiş olanlara nazaran daha gerçek dışı bulunmuştur (Larson, 1992; Priest ve ark., 2009). Bu çalışmalara göre birden fazla ilişki yaşamamış, bu ilişkilerin ayrılıklarını deneyimlemiş kişilerin Romantizm ve Eş Seçiminde Tutumlar Ölçeğinin ölçmeyi amaçladığı sınırlayıcı, işlevsel olmayan inanç ve mitleri daha az umursadığı görülmüştür. Bizim araştırmamız düşünüldüğünde, katılımcıların çoğunun görücü usülü evlenmesi, kişilerin daha önce ilişki yaşamadıklarını düşündürmüş ve bu da araştırmalar arasındaki farkın nedeni olarak görülmüştür.

Bu konudaki yakın dönem çalışmalarından biri, evlenme çağındaki erkeklerin eş seçerkenki tutum ve beklentilerini incelemiştir (Kasapkara ve Kasapkara, 2014). Çalışmanın bulgularına göre 20-30 yaş aralığında olan erkek katılımcıların öğrenim durumu, doğum yeri ve aylık net gelir düzeylerinden bağımsız olarak eş seçimine dair tutum, beklenti ve inanışları sırasıyla sıralanabilir. Evlenmeden önce birlikte yaşamının olumlu olduğunu, aşkın evlilik için yeterli olduğunu, katılımcıların yarıdan fazlasının evlilik için tam güven ortamının sağlanması gerektiğini ve evliliğin çaba göstermeden şansa bağlı olarak iyi olacağını düşünmektedirler. Bu sonuçlar, yalnızca erkek popülasyonunu temsil etse de bizim çalışmamızın bulgularıyla da tutarlık göstermektedir.

Romantizm ve eş seçim inançlarındaki cinsiyet değişikliğini inceleyen bir başka çalışmadaki sonuçların da bizim araştırmamızın sonuçları ile tutarlı olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin evlilik, eş seçme ve ilişkiler hakkındaki tutum ve inançları incelenmiştir (Abowitz ve ark., 2009). Çalışmanın bulgularına göre erkekler evlenmeden önce birlikte yaşamının ilişkinin kalitesini arttıracığına dair güçlü bir inanca sahip ve bar ve kafelerin olası eşleri ile tanışmak için iyi birer yerler olduğuna dair bir düşünceye sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, kadınlar ise aşkın evlilikte diğer bütün faktörlerden çok daha önemli olduğunu ve evliliğin ideal eş ile gerçekleştiğini düşünme eğiliminde olmuşlardır. Burada da görüldüğü gibi beraber yaşamaya dair bir kültürel farklılık varken kadınların evlilik ve aşka dair olan tutum ve inançları ortaklık göstermektedir. Beraber yaşama Avrupa

kültürü için evlilikten önce tecrübe edilmesi gereken bir tecrübe iken, Türk toplumunda evlilik öncesi çiftlerin aynı evi paylaşması normal karşılanmamaktadır; ancak bu bulgulardan bağımsız olarak kadın katılımcılar bu kültürel farklılığa rağmen ilişkilerinde aşk değişkenini öncelemektedir (Bilen, 2004; DeMaris ve Rao, 1992; Kamp Dush, Cohan & Amato, 2003; Kasapkara & Kasapkara, 2014).

Son olarak, araştırmanın Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğine dair olan bulguları, araştırmanın yapıldığı örneklemin üzerinden değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır. Öncelikle Çiftler Uyum Ölçeği'nden çıkarım yapabildiğimiz kadarıyla, araştırmanın yapıldığı örneklem uyumlu çiftlerden oluşmaktadır ve bu uyumlu çiftlerin mitlerinin temeline aşkı koyması normal görülebilir. Bir başka açıdan ise, çoğunlu görücü usulü ile evlenmiş katılımcıların aşık olmaya dair sınırlandırıcı inanış ve mitlere sahip olması bu durumu -muhtemelen daha önce yaşamadıkları için olabilir. İkinci olarak, erkek ve kadın katılımcıların evlilikte çaba gösterilirse mutlu olunacağına dair inanışlarının kadınların lehine farklı olmasının nedeni de örneklem üzerinden düşünülebilir. Araştırmaya katılan kadınların çoğunlukla genç ve düşük eğitim seviyesinde olması, onları bu mit eğilimde düşünmeye itmiş olabilir. Türk toplumunda kadının evden, evlilikten asıl sorumlu olduğu, evi çekip çevirenin o olduğu, bir bakıma erkeğini yönetmesi gerektiğinin düşüncesi yerleşik bir düşüncedir. Genç ve düşük eğitilmiş kadınların bu cinsiyet rolünü ve kültürel yapıyı özümsemeleri ve buna göre hareket etmeleri beklenen bir sonuç olmuştur.

4.3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinden Alınan Sonuçların Yorumlanması

Son olarak, katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Düzeyi ile ölçülen bağlanma tarzları incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kaygılı bağlanma tarzına sahip olduğu bulunmuştur. Kadın ve erkek bağlanma tarzlarının anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığı incelendiğinde yalnızca kaygılı bağlanma tarzının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklı olduğu ve erkeklerin kadınlardan daha fazla kaygılı bağlandığı bulunmuştur. Dolayısıyla, erkekler katılımcılar, kadın katılımcılara göre eşlerini daha soğuk olduğunu ifade ederler, terk edilme ve reddedilme korkuları daha fazladır. Ayrılma, terk edilme gibi durumlarda kadınlara göre daha fazla acı yaşamakta olduklarını ifade etmektedirler. Sonuçlara göre, kaygılı bağlanma tarzına sahip olan bu erkek katılımcıların, kadınlardan anlamlı olarak romantik ilişkilerinde daha güvensiz ve

kıskanç olduğu söylenebilir. Bu katılımcılar eşlerini denetlemeye çalışır, eşlerine karşı sıkça duygusal iniş-çıkışlar yaşarlar ve bu kişilerin ilişkilerindeki hoşnutluk düzeyi düşüktür.

Hazan ve Shaver'ın (1987). bağlanma tarzları konusundaki erken dönem çalışması, çocuklukta birinci ilgi gösteren (primary caregiver) kişi ile yaşanan ilişkinin davranış örüntülerinin yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerde de görülebileceğini göstermiştir. Bu çalışmadan sonra bebek ve çocuklara ek olarak yetişkinlerin bağlanma tarzlarını inceleyen araştırmaların sayısı günümüze kadar giderek artmıştır (Sümer & Güngör, 1999). Yetişkinlerdeki bağlanma tarzları özellikle bizim araştırmamızda olduğu gibi evlilik konusu ile birlikte sıkça ele alınmaktadır. Bu araştırmalarda kullanılmak üzere, yetişkin bağlanma tarzlarını ölçmek ve incelemek adına geliştirilen envanterinden biri olan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (ECR: Experiences in Close Relationships Inventory) geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış bir ölçektir (Brennan ve ark., 1998; Crowell, Fraley ve Shaver 1999, Sümer ve Güngör, 1999).

Bağlanma tarzları çalışmalarının ortak bulgusu olarak; kadının da erkeğinde güvenli bağlanma tarzına sahip olduğu evlilikler, sağlıklı, doyumu olan ve uyumlu evlilikler olarak görülmektedir. Bizim çalışmamızda kadın ve erkek katılımcılar güvenli bağlanma tarzları açısından birbirlerinden ayrılmamaktadırlar. Bu durum, kadın ve erkeklerin benzer düzeyde güvenli bağlanma tarzına sahip olduklarını göstermektedir. Literatürden hareketle, çiftlerin her ikisinin de güvenli bağlanma tarzına sahip oldukları durumlarda bazı sorunlar yaşanabilmektedir (Birnbaum ve ark., 1997). Örneğin, kadının kaygılı bağlanma stiline sahip olup erkeğin kaçınan bağlanma stiline sahip olduğu durumlar sıkça karşılaşılsa da bu ilişkiler sağlıklı olarak görülmemektedir (Collins & Read, 1990). Bu durum, öğrenilmiş cinsiyet rollerinin ve romantiklik ile eş seçimine dair işlevsel olmayan inançlarla ilgili olabilir (Bartholomew & Horowitz, 1991; Kirkpatrick, 1998). Örneğin, kadınların kıskançlık, duygusal iniş-çıkışlar gibi kaygılı bağlanma tarzının özellikleri göstermesi; erkeklerin ise kendini geri çekme, duyguları ifade etmeme gibi kaçınmacı bağlanma tarzlarının özelliklerini göstermesi toplumsal cinsiyet rollerine uygun ve beklentileri karşılayan davranış örüntüleridir. Ek olarak, kaçınan kovalanır gibi bir inanışa sahip toplum bireylerinin; eşlerden birinin kaçınan olması durumunu normalleştirmektedir. Ancak, bizim çalışmamızın bulguları, bu

durumun tersi niteliğindedir. Çalışmanın sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcılar kaçınmacı bağlanma tarzına göre değişiklik göstermemektedirler. İstatistiksel farklılık kaygılı bağlanma tarzı için bulunmuş ve erkeklerin kadınlara göre daha kaygılı bağlandığı görülmüştür. Bu durum cinsiyet rollerinin bu bağlanma tarzı üzerinde farklı bir etkisi olduğunu düşündürmektedir. Çalışmamıza katılan çiftlerin çoğunlukla görücü usülü ile evlenmiş olmaları, erkek katılımcıların eşlerine karşı daha kaygılı olmaları sonucunu doğurmuş olabilir. Eşleri ile flört aşamasından geçmeden, sevgi ve bağlanma gibi temel ilişki etmenlerini tam olarak kazanmadan evlendikleri için eşlerine karşı daha kaygılı, kontrol edici ve güvensiz davranıyor olabilirler.

Bir tıpta uzmanlık tezi olarak, bağlanma tarzları ile çift uyumu incelenmiştir (Gündoğan, 2015). Bu çalışmanın bulguları şu şekilde özetlenebilir: çiftlerin her ikisinin de güvenli bağlanma tarzına sahip olmadıklarında uyum düzeylerinin düşük olması ve şiddet görülme sıklığının artması. Bu çalışmanın bizim çalışmamız ile ortak bir noktası olarak ise kadınları ve erkeklerin en çok güvensiz, en az da güvenli bağlanma tarzlarına sahip olmasıdır. Bizim çalışmamız da katılımcıların bağlanma tarzlarına göre dağılımları bu şekilde olmuştur. Ancak bu çalışmada, katılımcıların bağlanma tarzlarının cinsiyete göre nasıl değiştiği incelenmediği için bu noktada bir yorum yapılamamaktadır. Ek olarak, yazar, literatürden de yararlanarak cinsiyete göre bağlanma tarzlarının önemli bir düzeyde değişmediğinin vurgusunu yapmıştır (Marchand, 2004; Shi, 2003). Bu bulgular bir bakıma bizim çalışmamızın bulguları ile uyumludur. İncelen üç bağlanma tarzı için yalnızca bir tanesinde cinsiyet farklılığı görülmüştür; ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı olsa da oldukça küçük bir farklılık olmuştur. Ancak yine de kaçınmacı bağlanma tarzının cinsiyet ile ilişkili olduğu; ancak diğer bağlanma tarzlarının cinsiyet ile ilişkisinin olmadığı kimi çalışmalarca bulunan bir sonuçtur.

Taycan ve Kuruoğlu'nun çalışmasında da (2013) evlilik uyumu, bağlanma tarzları ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, evlilikte yaşanan sorunların eşlerin birbirlerini doğru bir şekilde değerlendirememesi ile ilişkili olduğu; bu değerlendirmenin de mizaç ve bağlanma tarzları ile açıklanabileceğini bulunmuştur. Çalışmamızın sonuçlarına benzer sonuçlar göze çarpmaktadır. Araştırmacıların bulgularına göre kadınlar daha çok kaygılı

bağlanma tarzına sahip olurken, erkekler daha kaçınmacı bağlanma tarzına sahip bulunmuşlardır. Ancak bu farklılığın anlamlı olup olmadığına dair yapılan bir istatistiksel analiz bulunmamaktadır.

Kırımer, Akça ve Sümer'in (2014) çalışmasında ise orta öğretime giden öğrencilerle Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanterinin psikometrik değerlendirmesini yapılmıştır. Bu bağlamda ebeveyn ile olan bağlanma ilişkisi incelenmiştir. Beklenen bir sonuç olarak; güvenli bağlanma tarzı olan öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkileri, sürekli kaygı, benlik algısı ve yaşam doyumu açısından olumlu sonuçlar sergilemiştir. Bu çalışmanın bizim açımızdan önemli olan bulgusu ise bağlanma tarzlarında bulunan cinsiyet farklılıkları ve kaygılı bağlanma ile cinsiyet arasındaki anlamlı ilişki olmuştur. Erkek katılımcıların, bizim çalışmamızda bulunanın aksine, kadın katılımcılara göre daha yüksek bağlanma kaçınmasına sahip olup kaygılı bağlanma tarzında farklılık göstermedikleri görülmüştür. Ek olarak, araştırmacılar cinsiyet ve kaçınmacı bağlanma tarzı arasında anlamlı doğrusal bir ilişki rapor etmişlerdir. Bu ilişkinin rapor edilmesi bizim araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir.

Son olarak, araştırmanın bulguları çalışmanın yapıldığı örneklem üzerinden de incelenmelidir. Daha önce de belirtildiği gibi erkeklerin kadınlara göre daha kaygılı bağlanma tarzına sahip olması görücü usulü ile evlenmemenin ve eğitim düzeyi olarak görece daha düşük seviyede olmanın bir sonucu olabilir. Görücü usulü ile evlenmenin ve eğitim düzeyinin düşük olması, sosyoekonomik ve kültürel seviyedeki farklılık kişilerin eşlerine karşı güvenli bağlanma tarzı geliştirememesinin bir sonucu olabilir. Araştırmanın bulgularına göre güvenli bağlanma tarzına sahip olan katılımcılar diğer gruplara görece oldukça azdır; bu durum yukarıda bahsedilen nedenlerle ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

4.4. Sonuç ve Öneriler

Daha önce de belirtildiği gibi çalışmaya katılan çiftlerin büyük bir çoğunluğu görücü usulü ile evlenmiş ve çocuk sahibi çiftlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın bulguları bu örneklem üzerinden yorumlanmalı ve genelleme yapılırken bu bulgular doğrultusunda hareket edilmelidir. Ancak yine de araştırmanın sonuçları bu konuda koruyucu faktörler geliştirmek, önleyici müdahale programlarını geliştirmek adına önemli olarak görülebilir. Örneğin, evlenmeden önce kişilerin uyumluluk düzeylerinin,

romantizm ve eş seçim tutumlarının ve bağlanma tarzlarının incelenmesi; bu değişkenler üzerinden kişilerin evlilik kararlarını nasıl aldığı görülmeye çalışılarak önleyici müdahale programlarının geliştirilmesi adına önemli adımlar olarak ele alınabilir. Son olarak, bu çalışmanın belirli sınırlılıkları vardır. Araştırmanın örneklemi, popülasyonu olması gerektiği şekilde yansıtmamaktadır, değişkenler arası manipülasyonun yapıldığı deneysel bir çalışma olmadığı için neden-sonuç ilişkisi açıklamakta yeterli değildir ve yaş, ilişki, tecrübesi, kişilik özellikleri gibi değişkenleri incelemeye yeterli değildir. Çalışmanın halen evli olan çiftlerle yapılması bir kısıtlılık olarak kabul edilirse, öneri adına gelecek çalışmalarda boşanmış grupta benzer bir çalışma yapılabilir. Bu konudaki gelecek çalışmalar, evlilik ve onu etkileyen nedenleri daha detaylı bir şekilde araştırmak adına bu sınırlılıkları göz önünde bulundurmalıdırlar. Örneğin, gelecek çalışmalar daha uygun bir örneklem ile deneysel bir çalışma yürütmeyi deneyebilirler.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E., and Wall, S. (1978) Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Erlbaum, Hillsdale, NJ.
- Akar, H. (2005). Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile, yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul
- Arıhan, G. (1998) Şizofreni Epidemiyoloji. Şizofreni Dizisi. 2: 64-74
- Atabek, E. (1989). Kışkırtılmış erkeklik bastırılmış kadınlık. 5. Basım. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Aydın, K. (1998). Eşlerin evlilik doyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bacanlı, H., Psikolojik Kavram Analizi, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. Journal of Social and Personal Relationships. 7.147-178.
- Bassett, A.S., Chow, E.W., O'Neill, S. & Brzustowicz, L.M. (2001) Genetic insights into the neurodevelopmental hypothesis of schizophrenia. Schizophrenia Bulletin 27(3):417-430.
- Bendall, S., McGorry, P., & Krstev, H. (2006). The trauma of being psychotic: an analysis of posttraumatic stress disorder in response to acute psychosis. In theory and therapy (pp. 58–74). London: Routledge.
- Bifulco, A., Kwon, J., Jacobs, C., Moran, P.M., Bunn, M. & Beer, N. (2006). Adult attachment style as mediator between childhood neglect/abuse and adult depression and anxiety. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology 41
- Bilen, M. (1983). Ailede, Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara: Teknik Basım Sanayi.
- Birnbaum, G.E., Orr, I., Mikulincer, M., & Florian, V. (1997). When Marriage Breaks Up: Does Attachment Style Contribute To Coping And Mental Health Journal Of Social And Personal Relationships, 14, 643-654.
- Bowlby, J. (1991). Charles Darwin: A new biography. London: Hutchinson.
- Bowlby J. (1973). Attachment and Loss, volume 2, Separation: Anxiety and Anger, Basic Books, New York.

- Bowlby J. (1969|1982). *Attachment and Loss*, volume 1, Attachment, Basic Books, New York.
- Bretherton, I (1992) *The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth*. *Developmental Psychology*, 28, 759-775
- Burgess, E. W. ve Cottrell, L.S. (1998). *Predicting Success or Failure in Marriage*. Newyork: Thoemmes Press.
- Campos, j. J. (1983). *The importance of affective communication in social referencing: A commentary on Feinman*. *Merrill-Palmer Quarterly*. 29, 83-87.
- Cihan-Güngör, H., Yılmaz, M. ve Balcı-Çelik, S. (2011). *Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 180-190.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). *Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.
- Cooper, M. L., Shaver, P. R., & Collins, N. L. (1998). *Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1380–1397.
- Daniel, B. ve Taylor, J. (2001) *Engaging with Fathers*. Practice Issues for Health and Social Care. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Doğan O, Gülmez H, Ketenoğlu C ve ark. (1995) *Ruhsal Bozuklukları Epidemiyolojisi*. Sivas, Dilek Matbaası.
- Dozier, M., Stevenson, A., Lee, S. W., & Velligan, D. (1991). *Attachment organization and familial overinvolvement for adults with serious psychopathological disorders*. *Development and Psychopathology*, 3, 475-489.
- Dozier, M., Stovall, K. C., & Albus, K. (1999). *Attachment and psychopathology in adulthood*. In J. Cassidy & P.R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment theory and research* (497-519). New York: Guilford.
- Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). *Attachment style as a predictor of adult romantic relationships*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58,281-291
- Fenton W, McGlashan T (1987) *Sustained remission in drug-free schizophrenic patients*. *Am J Psychiatry*. 144:1306 –1309.
- Fletcher, G. J. O. (2002). *The new science of Intimate relationships*. Oxford: Blackwell.
- Fromm, E., *Sevme Sanatı*, (Çev., I. Gündüz), Say Yayınları, İstanbul, 1998.
- Geçtan, E., *Psikanaliz ve Sonrası*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1995

- Garety, P.A., Kuipers, E.K., Fowler, D., Freeman, D. & Bebbington, P.E. (2001). A cognitive model of the positive symptoms of psychosis. *Psychological Medicine*, 31, 189-195.
- Gelder M, Gath D, Mayou ve ark. (1996) *The Neuroleptic Malignant Syndrome*. Oxford Textbook of Psychiatry, Third edition. M Gelder, D Gath, R Mayou ve ark. (ed), Oxford University Press, s.554-555.
- Gottesman (1991) *II. Schizophrenia Genesis: The Origins of Madness*. NY: Freeman,.
- Griffin, D.W., & Bartholomew, K. (1994). The metaphysics of measurement: The case of adult attachment. *Advances in Personal Relationships*, 5, 17-52.
- Harrow M, Jobe TH (2007) Factors involved in outcome and recovery in schizophrenia patients not on antipsychotic medications. A 15-year multi follow-up study. *Journal of Nervous and Mental Disease*; 195: 406–14
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hawkins, D. & Booth, A. (2005). Unhappily ever after: Effects of long-term, low quality marriages on well- being. *Social Forces*, 84(1), 451-47.
- Helms, H. M. & Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69, 576-593
- Holmes, J. G. (1993). Seeing virtues in faults: Negativity and the transformation of interpersonal narratives in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 707-722.
- Ingoldsby, B.B., Horlacher, G.T., Schvaneveldt, P.L., & Matthews, M. (2005). Emotional expressiveness and marital adjustment in Ecuador. *Marriage and Family Review*, 38(1), 25-44
- Kaya, M., 2002, *Cinsiyetleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerine Göre Denetim Odakları*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Levy, K.N., Blatt, S.J., & Shaver, P.R. (1998). Attachment Styles and Parental Representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2, 407-419.
- Main, M. (1990). Cross-cultural studies of attachment organization: Recent studies, changing methodologies, and the concept of conditional strategies. *Human Development*, 33, 48 - 61.
- Mallinckrodt, B. (2000). Attachment, social competencies and the therapy process. *Psychotherapy Research*, 10, 239-266.
- Mikulincer, M. (1998a). Adult attachment style and affect regulation: Strategic variations in self-appraisals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75 (2). 420-435.

- Mikulincer, M., & Nachshon, O. (1991). Attachment styles and patterns of self-disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 321-331.
- Mikulincer, M., & Shaver, P.R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. In M.P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 35, pp. 53–152). San Diego, CA: Academic Press
- Mortimer, A. (2007) Symptom rating scales and outcome in schizophrenia. *The British Journal of Psychiatry*. 191: s 7-14
- Özgüner F, Özcankaya, R, Delibaş N (1995) Magnezyum düzeylerinin psikiyatrik değerlendirme ölçek puanları, yaş ve cinsiyetle ilişkisi. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*; 8(4):12-16
- Özgüven, İ. E. (1997). Cinsellik ve cinsel yaşam. Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztürk O. (1997). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Hekim Yayın Birliği. (7). 175-419.
- Özüğurlu, K. (1990). Evlilik raporu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Penn, D., Mueser, K., Tarrier, N., Gloege, A., Cather, C., Serrano, D. & Otto, M. (2004). Supportive therapy for schizophrenia: Possible mechanisms and implications for adjunctive psychosocial treatments. *Schizophrenia Bulletin*, 30 (1), 101-112.
- Platts, H., Tyson, M., & Mason, O. (2002). Adult attachment style and core beliefs: Are they linked. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 9, 332–348
- Portin, P., & Alanen, Y. O. (1997). A critical review of genetic studies of schizophrenia. II. Molecular genetic studies. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 95, 73–80
- Sabatelli, R. M. (1988). Exploring Relationship Satisfaction: A Social Exchange Perspective on The Interdependence between Theory, Research and Practice. *Family Relations*, 37 (2), 217-222
- Sadock B.J., Sadock V.A., Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry 7th Edition Lippincott Williams & Wilkins 2000. (ed.)Kaplan
- Sağlam, E. (2016). Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler: Bağlanma Stilleri ve Aleksitimik Özellikler (Masters thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Sayın, Ö. (1990). Aile Sosyolojisi. Ailenin Toplumdaki Yeri. İzmir:Ege Üniversitesi Basım evi.
- Spanier, G.B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38 (1), 15-28.

T.M.K. (1985). (Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi: 7.11.1985, No: 18921, Yayımlandığı Düsturun Tertibi: 5 (25),1039

TUIK, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2015: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21515> Eurostat Veri Tabanı: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00012&plugin=1>

Tutarel, K. Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler. Aile ve Toplum Dergisi, 3 (9), 61-68.

Wampler, K. S., Lin, S., Nelson, B. S. ve Kimball, T. G. (2003). The Adult Attachment and Observed Couple Interaction: Implications for an Intergenerational Perspective on Couple Therapy. Family Process, 42 (4), 497-512.

Yıldırım, İ., 2007, “Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri.” Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, (3),27, 15-30

EKLER

Ek. 1: Sosyodemografik Form

1. CİNSİYETİNİZ :

Kadın Erkek

2. EĞİTİM DÜZEYİNİZ :

İlkokul Ortaokul Lise Lisans Yüksek Lisans

3. EKONOMİK DURUMUNUZU NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ ?

Kötü Orta İyi Çok İyi

4. EVLENME ŞEKLİNİZ :

Flört Görücü Usulü

5. ÇOCUK SAHİBİ OLMA DURUMUNUZ :

Evet Hayır

Ek 2: Çiftler Uyum Ölçeği

ÇİFTLER UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın ilişkilerinde anlaşmazlıkları vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşmazlığa ilişkin aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen hemen her zaman anlaşırız	Nadiren anlaşamayız	Sıkça anlaşamayız	Hemen hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
1. Aileyle ilgili parasal işlerin idaresi.....						
2. Eğlenceyle ilgili konular.....						
3. Dini konular.....						
4. Muhabbet-sevgi gösterme.....						
5. Arkadaşlar.....						
6. Cinsel yaşam.....						
7. Geleneksellik (doğru veya uygun davranış).....						
8. Yaşam felsefesi.....						
9. Anne, baba ya da yakın akrabalarla ilişkiler.....						
10. Önemli olduğuna inanılan amaçlar, hedefler ve konular.....						
11. Birlikte geçirilen zaman miktarı.....						
12. Temel kararların alınması.....						
13. Ev ile ilgili görevler.....						
14. Boş zaman ilgi ve uğraşları.....						
15. Mesleki kararlar.....						

	Her zaman	Hemen hemen her zaman	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
16. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışmışsınız?.....						
17. Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavgedan sonra evi terk edersiniz?.....						
18. Ne sıklıkla eşinizle olan ilişkinizin genelde iyi gittiğini düşünürsünüz?.....						
19. Eşinize güvenir misiniz?.....						
20. Evlendikten sonra hiç pişmanlık duyar mısınız?.....						
21. Ne sıklıkla eşinizle münakaşa edersiniz?.....						
22. Ne sıklıkla birbirinizin sürülenmesine neden olursunuz?.....						

	Her gün	Hemen hemen her gün	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
23. Eşinizi öper misiniz?.....					
24. Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız? Aşağıdaki olaylar siz ve eşiniz arasında ne sıklıkla geçer?					

	Hiçbir zaman	Ayda birden az	Ayda bir veya iki defa	Haftada bir veya iki defa	Günde bir defa	Günde birden fazla
25. Teşvik edici fikir alışverişinde bulunmak.....						
26. Birlikte gülmek.....						
27. Bir şeyi sakince tartışmak.....						
28. Bir iş üzerinde birlikte çalışmak.....						

Eşlerin bazı zamanlar anlaşmazlıkları, bazen anlaşamadıkları konular vardır. Eğer aşağıdaki maddeler son birkaç hafta içinde siz ve eşiniz arasında görüş farkındığı veya problem yarattıysa belirtiniz (Evet veya Hayır'ı işaretleyiniz)

	Evet	Hayır
29. Seks için çok yorgun olmak.....		
30. Sevgi göstermemek.....		

31. Aşağıda ilişkinizdeki farklı mutluluk düzeyleri gösterilmektedir. Orta noktadaki "mutlu" birçok ilişkide yaşanan mutluluk düzeyini gösterir. İlişkinizi genelde değerlendirdiğinizde mutluluk düzeyinizi en iyi şekilde belirtecek olan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

()Aşırı mutsuz ()Oldukça mutsuz ()Az mutsuz ()Mutlu ()Oldukça mutlu ()Aşırı mutlu ()Tam anlamıyla mutlu

32. Aşağıda belirtilen cümlelerden ilişkinizin geleceği hakkında ne hissettığınızı en iyi şekilde tanımlayan ifadeyi lütfen işaretleyiniz.

- () İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapamayacağım hiçbir şey yoktur.
 () İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapabileceğimin hepsini yapacağım.
 () İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için payıma düşeni yapacağım.
 () İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapamam.
 () İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapmayı reddederim.
 () İlişkimin asla başarılı olmayacak ve ilişkinin yürütmesi için benim daha fazla yapabileceğim bir şey yok.

Yakın İlişkiler Yaşantılar Envanteri (Yiye)

Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşısındaki 7 aralıklı ölçek üzerinde işaretleyiniz.

1 2 3 4 5 6 7

Hiç katılmıyorum

Kesinlikle katılıyorum

1. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.
2. Terk edilmekten korkarım.
3. Romantik ilişkide olduğum kişilere yakın olmak konusunda çok rahatım.
4. İlişkilerim konusunda çok kaygılıyım.
5. Birlikte olduğum kişi bana yakınlaşmaya başlar başlamaz kendimi geri çekiyorum.
6. Romantik ilişkide olduğum kişilerin beni, benim onları umursadığım kadar umursamayacaklarından endişelenirim.
7. Romantik ilişkide olduğum kişi çok yakın olmak istediğinde rahatsızlık duyarım.
8. Birlikte olduğum kişiyi kaybedeceğim diye çok kaygılanırım.
9. Birlikte olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.
10. Genellikle, birlikte olduğum kişinin benim için hissettiklerinin benim onun için hissettiklerim kadar güçlü olmasını arzu ederim.
11. Birlikte olduğum kişiye yakın olmayı isterim, ama sürekli kendimi geri çekerim.
12. Genellikle birlikte olduğum kişiyle tamamen bütünleşmek isterim ve bu bazen onları korkutup benden uzaklaştırır.
13. Birlikte olduğum kişilerin benimle çok yakınlaşması beni gerginleştirir.
14. Yalnız kalmaktan endişelenirim.
15. Özel duygu ve düşüncelerimi birlikte olduğum kişiyle paylaşmak konusunda oldukça rahatımdır.
16. Çok yakın olma arzum bazen insanları korkutup uzaklaştırır.
17. Birlikte olduğum kişiyle çok yakınlaşmaktan kaçınmaya çalışırım.
18. Birlikte olduğum kişi tarafından sevildiğimin sürekli ifade edilmesine gereksinim duyarım.
19. Birlikte olduğum kişiyle kolaylıkla yakınlaşabilirim.
20. Birlikte olduğum kişileri bazen daha fazla duygu ve bağlılık göstermeleri için zorladığımı hissederim.

21. Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanma konusunda kendimi rahat bırakmakta zorlanırım.
22. Terk edilmekten pek korkmam.
23. Birlikte olduğum kişilere fazla yakın olmamayı tercih ederim.
24. Birlikte olduğum kişinin bana ilgi göstermesini sağlayamazsam üzülür ya da kızarım.
25. Birlikte olduğum kişiye hemen hemen herşeyi anlatırım.
26. Birlikte olduğum kişinin bana istediğim kadar yakın olmadığını düşünürüm.
27. Sorunlarımı ve kaygılarımı genellikle birlikte olduğum kişiyle tartışırım.
28. Bir ilişkide olmadığım zaman kendimi biraz kaygılı ve güvensiz hissederim.
29. Birlikte olduğum kişilere güvenip dayanmakta rahatımdır.
30. Birlikte olduğum kişi istediğim kadar yakınımda olmadığında kendimi engellenmiş hissederim.
31. Birlikte olduğum kişilerden teselli, öğüt ya da yardım istemekten rahatsız olmam.
32. İhtiyaç duyduğumda birlikte olduğum kişiye ulaşamazsam kendimi engellenmiş hissederim
33. İhtiyaç duyduğumda birlikte olduğum kişiden yardım istemek içe yarar.
34. Birlikte olduğum kişiler beni onaylamadıkları zaman kendimi gerçekten kötü hissederim.
35. Rahatlama ve güvencenin yanısıra birçok şey için birlikte olduğum kişiyi ararım.
36. Birlikte olduğum kişi benden ayrı zaman geçirdiğinde üzülürüm

Ek 3: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği

	HİÇ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Çoğu yaşlılarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.					
2. Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.					
3. Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.					
4. Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.					
5. Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgiliyle evlenmeyi düşünebilirim.					
6. Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.					
7. Evlenilecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.					
8. Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.					
9. İnsan hayata bir kez evlenir.					
10. Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.					
11. Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.					
12. Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.					
13. Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.					
14. İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgiliyle evlenmeme liyim.					
15. Yeterince uzun süre beklersem, evleneceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.					
16. Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.					
17. Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.					
18. Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermeme liyiz.					
19. İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.					
20. Her insan benim evlilik beklentilerime cevap veremez.					
21. İlişkimizin zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgiliyle evlenmek için beklemeliyim.					
22. Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.					
23. Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız.					
24. Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.					
25. Dünyada evlenebileceğim 'sadece bir ve tek' doğru insan var.					
26. Ancak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.					
27. Evlenmeden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.					
28. Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.					
29. Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin olmasam bile yine de sevgiliyle evlenirdim.					
30. Dünyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmem gereken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.					
31. Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.					
32. Benim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı REYHAN UĞUR

Doğum Yeri İstanbul/Eyüp

Doğum Tarihi 02.05.1981

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite Anadolu Üniversitesi

Bölüm Sosyoloji

Üniversite Newport International Üniversitesi

Bölüm Davranış Bilimleri

Üniversite Üsküdar Üniversitesi

Bölüm Aile Danışmanlığı

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum Minik Academy Anaokulu

Görevi/Pozisyonu Kurucu Müdür

Tecrübe Süresi 5 yıl

İLETİŞİM

E-mail reyhansumbul@gmail.com